

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLI | NÚM. 2104
2,90 € | 19 GENER 2020

Mingo Venero / Càritas Barcelona

EDITORIAL i EN PRIMER PLA (P. 3 i 8-11)

Vides a la corda fluixa

Les entitats socials d'Església combinen la cobertura de les necessitats bàsiques amb una atenció més integral

Nou tresor artístic
a la catedral de Girona

P. 38-39

Catalunya Cristiana

Subscriuiu-vos-hi

DESITJO SUBSCRIURE'M AL SETMANARI CATALUNYA CRISTIANA DURANT UN ANY (52 NÚMEROS)

Nom

Cognoms

Adreça

Població

DP

Tel.

NIF

A/e:

☐ Edició paper 145€

☐ Edició digital 90€

☐ Edició en català

☐ Edició en castellà

FORMA DE PAGAMENT

☐ Únic pagament per any

☐ Dos pagaments semestral

☐ Xec nominatiu que adjunto

☐ Domiciliació bancària (ompliu ordre adjunta)

NOM COL·LABORADOR

Senyors, els prego que, a partir d'ara, i fins nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua subscripció al setmanari CatalunyaCristiana.

Titular

IBAN

ENTITAT

OFICINA

DC

COMPTE

DATA (DD/MM/AA)

Lliureu aquesta butlleta a:

Catalunya Cristiana

(Departament de Subscripcions)

Comtes de Bell-lloc, 67-69

08014 Barcelona

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, autoritzo Catalunya Cristiana a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a Catalunya Cristiana amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona.

Signatura del titular

Atenció integral als vulnerables

El dia 4 de gener passat, a l'Auditori de Barcelona es presentà JUNTS, un concert solidari per a Projecte Home de Catalunya, una Organització No Governamental, fundada el 1995—gràcies a l'impuls de sor Genoveva Masip i de les Filles de la Caritat— que treballa pel tractament, la prevenció i la sensibilització de les addiccions, promovent l'autonomia i la dignitat de les persones, treballant col·lectivament per la prevenció i el tractament solidari de les addiccions i la reinserció social. PH mobilitza professionals i voluntaris.

Al començament de l'acte, Oriol Esculies, director de PH, va explicar que hi havia tants assistents al concert com persones havia atès PH en el decurs del 2019: mil vuit-centes. I tot seguit una dona, mare de família i beneficiària de PH, tingué el coratge d'explicar públicament el que havia representat per a ella sortir de la droga i tornar a una vida estable gràcies a aquesta entitat.

El programa del concert —extraordinàriament interpretat per la Jove Orquestra de Catalunya i BandArt, una orquestra independent integrada per músics de més d'una dotzena de països amb un gran compromís social— contenia obres de G. Mahler, W. A. Mozart, E. Grieg, L. V. Beethoven, J.

Brahms, J. Sibelius, P. I. Txaiovski. És a dir, grans clàssics. Entre els assistents hi havia responsables i col·laboradors de Projecte Home, però també molts dels seus beneficiaris i, segurament, moltes persones no avesades a escoltar un concert de música clàssica. No obstant, a la sala el silenci era tan dens que gairebé es podia tallar i els aplaudiments finals foren eixordadors. I és que, quan el nivell cultural s'eleva, les persones creixen en autoestima i s'obren al transcendent.

Com escriu mossèn Oriol Xirinachs al seu llibre *Tornem Jesús als pobres* (Emaús n. 132 del CPL, 2016) afirma, des del seu compromís, que els pobres no són mers «destinatari de la nostra acció material —necessària—», sinó que tenim «l'exigència evangèlica de fer-los destinataris de la persona de Jesús, ja que la Bona nova que ens porta, i que és Ell, és font d'una alegria que dona sentit últim a la vida, a la qual creiem que tenen dret». En parlem al Primer Pla d'aquest número. I és que cada vegada més prenem consciència que l'atenció a les persones vulnerables ha de ser integral. I la bellesa és camí privilegiat per a la transcendència: en aquest començament d'any 2020, a l'Auditori, Jesús també hi era present.

Contingut

03

Editorial

05

La setmana

06

Opinió

08

En primer pla

12

Opinió

13

Vida eclesial

23

Opinió

24

Reportatge

28

Carta dominical

30

Bíblia

32

Litúrgia

34

Espai lectors

36

Cultura

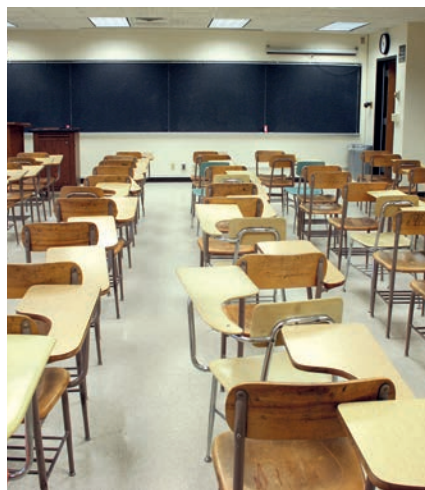
46

Agenda

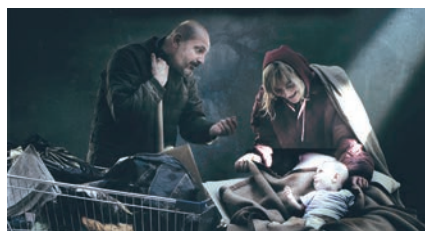
47

Des del carrer

Es busca professor de religió

PÀGINA 16

36
Cinema espiritual

Any Espinal a Sant Fruitós de Bages

PÀGINA 19

Projectes de Mans Unides a Bolívia

PÀGINA 24

47 Mons. Juan Carlos Bravo

La setmana en tuits

CARLOS OSORO SIERRA
@CARDENALOSORO

Arquebisbe de Madrid

No ens deixem arrossegar per la polarització. Amb les regles de joc que tots ens hem donat, assolim acords i treballem per aquest projecte comú que és Espanya

JAVI Yanguas @JAVIYANGUAS

Director científic Programa de Persones Grans Fundació "la Caixa"

Per Nadal vaig repassar els articles sobre soledat i persones grans de la premsa. Una cosa: es parla molt de la soledat sense parlar del que és la soledat. Es parla d'aïllament, edadisme, estereotips, pobresa, etc., que tenen a veure amb la soledat però que no són la soledat

RAQUEL SANCHO
@SANCHO_RAQUEL

Comunitat de Sant'Egidio

El papa Francesc fa una crida a la pau en plenes tensions entre els Estats Units i l'Iran

ANTONI BURGAYA @ABURGAYA

Director general de l'Escola Pia de Catalunya

Fer cultura religiosa a totes les escoles seria una molt bona opció de país. Compteu amb l'Escola Pia

Zoom

EDUARD BRUFAU

Els incendis que des de fa setmanes devasten Austràlia ja han provocat 24 morts i han calcinat més de 7 milions d'hectàrees, una superfície més gran que tot Catalunya. Les mostres de suport han arribat d'arreu del món, entre elles la del papa Francesc, que durant la primera audiència general de l'any va demanar pregar al Senyor «perquè ajudi el país en aquest moment difícil».

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Coordinador d'informatius

Des de Terra Santa

Hem compartit amb els oients, del 7 al 14 de gener, un pelegrinatge a Terra Santa dia a dia. A partir de l'experiència que he viscut, una crònica des dels llocs més emblemàtics de la revelació cristiana ha servit per ambientar els nostres oients sobre les primeres impressions del que això significa. Cap a les 8.15 h dins el programa *A primera hora*, he explicat petites històries de l'estada, a partir d'un recorregut que m'ha permès transmetre autèntiques imatges auditives sobre la presència de Jesús al món, des de la fe i l'impacte humà.

He parlat des de Jerusalem (el Sant Sepulcre, la basílica de la Resurrecció, el Mont Sió, el Cenacle i el Mur de les Lamentacions), la Muntanya de les Oliveres, Betlem (la Basílica de la Nativitat, sobre la Gruta del Naixement), el Mont Nebo i Petra (a Jordània), Natzalet i la basílica de l'Anunciació, Tiberíades i Canà de Galilea. L'itinerari, amb Viajes Halcón i els Franciscans, ha estat només un tast. La vivència queda a Ràdio Estel, que augmenta la seva sintonia amb els Llocs Sants.

L'efemèride de la setmana

23 de gener del 1950:

la ciutat santa de Jerusalem és declarada capital d'Israel.

MIRADA AL MÓN

La mort del general Soleimani

El 3 de gener succeeix un fet transcendental: la mort del general iranià Qasem Soleimani, juntament amb caps milicians, a conseqüència d'un atac aeri nord-americà a l'aeroport de Bagdad. Soleimani era el polític iranià més important sense ser religiós.

Referent militar, polític i moral per a centenars de milers de persones xiïtes, tant per la seva lluita contra Estat Islàmic, com pel seu rol en l'avituallament de milícies islàmiques xiïtes arreu. És per això que la

Com va dir Joan XXIII, les relacions internacionals s'han de regular per les normes de la justícia

ROSER OBRADORS SERRA
Filòloga

Paraules i vida. Vida i paraules. Hamlet demostra al llarg de tota l'obra una creença ferma en el poder de la paraula. Opina que les paraules poden infondre veritats i també mentides, és a dir, que són capaces de crear versions infinites de la realitat, tantes com la infinitat de persones que les empenen, i això és el que fa que s'assemblin a la vida, la qual també ha estat emmotllada sota diferents costums, creences, doctrines i perspectives des que l'ésser humà té ús de la raó. És per aquest motiu que quan mirem el passat tenim la sensació d'estar contemplant una vida molt distinta a la nostra, encara que, en essència, es tracti de la mateixa.

Hamlet es val de la mateixa me-

seva mort ha estat tan sentida, i hi ha hagut respostes tan indignades per part de governs i faccions.

Però també unes respostes que tot i que en un primer moment eren violentes, en alguns casos en qüestió d'hores, o en altres de dies, han anat matisant el missatge. El que semblava una imminent guerra entre potències ha estat transformat en una crida a resoldre el conflicte per la via diplomàtica. Fins i tot països adversaris de l'Iran, com l'Àrab Saudita, van demanar contenció tot i reconèixer que la mort de Soleimani era conseqüència de les seves activitats terroristes. I Emirats Àrabs Units, també adversari diplomàtic de l'Iran, va demanar respondre-hi amb saviesa.

Com va dir Joan XXIII, a l'encíclica *Pacem in terris*, les relacions

GUILLEM PURSALS
Polítològ

internacionals s'han de regular per les normes de la justícia, la qual cosa exigeix dues condicions: el reconeixement dels mutus drets i el compliment dels respectius deures. I crec que aquest és el camí per aconseguir la pau en els moments més difícils, com aquest d'ara.

Estem en un món hiperconectat. Si abans tardàvem dies o hores a assabentar-nos del que passava en llocs llunyans, ara és qüestió de segons. I les respostes que abans trigaven dies, ara s'esperen en segons, malauradament precipitades. Cal treballar per la veritat, fugint de relats mediàtics, i deixant de distorsionar amb l'alarmisme. El que ha succeït és greu, i marca un abans i un després, però hi ha molt en joc i potser massa a perdre si ens deixem guiar per impulsos, cal reflexió.

LA SAL DE LA TERRA

Paraules i vida

tàfora a l'instant de la mort, amb la seva última frase, també molt enigmàtica: «La resta és silenci.» Quan diu «silenci», Hamlet s'està referint al rival de la vida: la mort. Sabem que hi ha vida mitjançant la paraula, perquè ens permet expressar tot el que veiem i sentim, raonar i ser conscients de la pròpia existència; doncs bé, en arribar la mort topem amb un buit, ens trobem sense res més per descriure. Hamlet ho va veure i, per tant, va decidir sacri-

Podem interpretar l'existència d'una manera semblant a Hamlet, és a dir, amb la vida i la paraula molt unides i entrelaçades

ficar el seu últim alè per indicar el que vindria.

Nogensmenys, podem interpretar l'existència d'una manera semblant a Hamlet, és a dir, amb la vida i la paraula molt unides i entrelaçades. La vida és inconcreta i lliure, l'exponent màxim d'allò que volem descriure i que no podem acabar de fer mai, ja que sempre hi haurà quelcom que se'ns escaparà per culpa de la seva naturalesa imparablement canviant. Paraules, paraules, paraules. Ara bé, la part bonica és jugar a intentar-ho, i una vegada rere l'altra desafiar aquest caràcter infinit de la vida utilitzant el do de la paraula, ja que, si tenim en compte que podem tenyir-lo de la inventiva irreplicable de cadascú, aleshores també el convertim en infinit.

UN NOU LLINDAR

Més enllà del canvi climàtic

SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

La sensibilitat per a tot el que afecta el medi natural hi és, i cada vegada més. Són sobretot els més joves els qui demanen amb més força un canvi en els hàbits de vida, volen trobar un món millor del que els estem deixant els majors. Tenen tota la raó de fer-ho. Així mateix, la manera d'educar d'avui en famílies i centres escolars ja ho haurà de posar en pràctica si no volem fer tard. La cura de la Creació s'ho mereix perquè s'ho mereix la dignitat de tota persona humana, sempre que la sensibilitat no sigui parcial, prenent només uns aspectes del canvi, sinó l'ecologia integral.

Va bé que en aquesta Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians tinguem en compte les paraules del patriarca ecumènic Bartomeu que es refereixen a la necessitat que cadascú es penedeixi de les seves pròpies maneres de danyar el planeta, «en la mesura en què tots generem petits danys ecològics» som cridats a reconèixer «la nostra contribució —petita o gran— a la desfiguració i destrucció de la creació». Al mateix temps, «Bartomeu crida l'atenció sobre les arrels ètiques i espirituals, que ens inviten a trobar solucions no sols en la tècnica, sinó en un canvi de l'ésser humà, perquè altrament afrontariem

L'aportació a la solució del canvi climàtic passa per actituds concretes, per resolucions polítiques i econòmiques, i per innovacions científiques

només els símptomes» (cf. Francesc, LS 9).

L'aportació a la solució del canvi climàtic passa per actituds concretes, per resolucions polítiques i econòmiques, per innovacions científiques que no poden ser ajornades per molt temps, ja que el deteriorament que ja hi ha i el que pot venir demana respostes que van més enllà de la situació que planteja el mateix canvi i que contempla un esforç envers l'ecologia integral. Referint-se a sant Francesc d'Assís, exemple per excel·lència de la cura del que és feble i d'una ecologia integral, el papa Francesc diu que «el seu testimoniatge ens mostra també que una ecologia integral requereix obertura envers categories que transcendeixen el llenguatge de les matemàtiques o de la biologia, i ens connecten amb l'essència del que és humà» (*ibid.* 11).

Estem units a la Creació amb llaços d'afecte, ja que en formem part. Anar contra la natura és anar contra nosaltres mateixos. Per això, hem de revisar actituds personals i comportaments col·lectius per arribar, com a resposta de fe, a «reconèixer la natura com un esplèndid llibre en el qual Déu ens parla i ens reflecteix quelcom de la seva formosor i de la seva bondat».

Viure costa amunt

**Feina, habitatge, aliments i medicines,
principals carències quan s'entra
en la pobresa**

JOAN ANDREU PARRA

Fotos: Mingo Venero / Càritas diocesana de Barcelona

Malgrat que l'atur ha baixat en gairebé 40.000 persones a Espanya durant el 2019, el ritme de creació d'ocupació ha disminuït i la que es genera és de baixa qualitat.

DIOSDADO TOLEDANO
«Amb la Renda Garantida de Ciutadania no hauria d'haver-hi ningú en situació de pobresa severa a Catalunya»

«Espero que d'aquí a cinc anys estigui millor. Però em conformo comestic ara perquè anem tirant; abans, tal com estàvem, no podíem fer res.» Hi ha vides de conciutadans, com en Xavier López, que el màxim a què poden aspirar és a *anar tirant*. Les dificultats que tenen per avançar són les d'un funàmbul que travessa un fil en condicions adverses. A Xavier López li va tocar caure d'aquest fil fa cinc anys quan a ell i els seus companys els van acomiadar de l'empresa per donar entrada a treballadors més joves i més barats.

Amb la pèrdua de la feina, aquest pare de família amb parella i dos fills, va iniciar un itinerari penós: «Vam haver de deixar casa nostra, perquè va venir el banc a hipotecar-la i ens en va fer fora. Vam tenir l'ajuda de la sogra i vam estar uns mesos a casa seva, i després vaig trobar la feina actual a mitja jornada i vam poder anar a una casa de lloguer.» Una altra ajuda, que encara es manté, és l'alimentària, que li faciliten des de Càritas parroquial de Sant Francesc d'Assís, al barri de Bufalà de Badalona: «L'assistent social de l'Ajuntament ens va derivar aquí i cada quinze dies em donen un carro de menjar i també faig

de voluntari a la Càritas parroquial: carrego i descarrego furgos i omple els carros amb tonyina, tomàquet, arròs i pasta que distribuïm.»

El to de veu d'en Xavier és serè, se li nota veterania en el coneixement dels Serveis Socials de l'Administració i, a la vegada, és conscient de la provisionalitat vital. El relat d'en Xavier evidencia que en la pobresa «conflueixen una gran quantitat de factors causals interrelacionats: el principal problema no és l'alimentació, sinó l'habitatge, l'atur, la precarietat laboral i una política de prestacions socials insuficient», tal com sosté el consultor Daniel Ortiz a l'informe *Bases per transformar el model de distribució i accés social als aliments*, que recentment han presentat Càritas diocesana de Barcelona, Creu Roja de Catalunya i la Federació dels Bancs d'Aliments [vegeu *Catalunya Cristiana* n. 2102].

En la cronologia de Nouredine Zeffane i de Nadia Hayroun també hi ha un esdeveniment fatídic: l'accident laboral d'en Nouredine quan treballava com a soldador en una obra l'any 2016. A partir d'aquest moment, va entrar en un llarg procés de rehabilitació de l'esquena, ha provat diverses feines (com ara, fer de taxista) fins que s'ha adonat que no pot treballar. La Seguretat Social li ha denegat la incapacitat laboral permanent i ha fet un recurs que pot trigar un any a resoldre's. «L'únic ingrés de què disposem són 700 euros i escaig mentre continuo de baixa. El lloguer ja són 400 euros però el propietari és bona persona i sovint accepta el que li pugui pagar encara que sigui menys», agraeix en Nouredine.

El relat vital d'aquesta parella marroquina amb tres fills emancipats és ple de dificultats que porten en silenci i només desvetlla una espurna d'alegria quan parlen de l'única neta que tenen, de tres anys: «És molt carinyosa —diuen—. Als amics no els demanem ajuda, prou feina tenen amb la seva vida, dels companys de feina ningú s'ha interessat per com em trobo, excepte una persona.» Càritas diocesana de Barcelona els ajuda proporcionant-los ulleres per a la Nadia i suport psicològic: les pastilles per dormir i per apaivagar el dolor (físic i de l'ànima) són insuficients. «No em puc imaginar com estaré d'aquí a cinc anys, d'avui per demà no sé com estarem», conclou en Nouredine.

Una renda garantida per afrontar la pobresa

Per als promotors de la Iniciativa Legislativa Popular per una Renda Garantida de Ciutadania (RGC) la clau per abordar la pobresa com a fenomen multidimensional és «el dret subjectiu, previst a l'Estatut de Catalunya, a una renda garantida per a totes les persones i famílies en situació de pobresa que els permeti viure amb els mínims de dignitat», sosté Diosdado Toledano, en una entrevista al programa *Llevat dins la pasta* de Ràdio Estel. Toledano s'exclama davant el fet, admès per l'Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya), que la pobresa material severa s'hagi incrementat a Catalunya del 5% (el 2017) al 6,5% (el 2018): «Amb la RGC no hauria d'haver-hi ningú en situació de pobresa severa a Catalunya», assegura. I, a la vegada, n'argumenta el sentit: «Aquesta llei [que s'aplica des del setembre del 2017] és un gran avenç ja que qualsevol es pot trobar en situacions de vulnerabilitat, de misèria, de perdre-ho tot i la llei protegeix en aquest sentit tots els que viuen i treballen a Catalunya.»

Per això, des de la Comissió Promotora de la RGC, de la qual també formen part diverses entitats eclesials, exigeixen voluntat política per desplegar plenament la llei: «En una primera etapa les 26.200 persones que cobraven el PIRMI [prestació anterior i que pràcticament s'ha doblat: aquest 2020 seran 664 € x 14 pagues per persona i pot arribar als 1.200 € mensuals per unitat familiar amb dos fills] van veure actualitzada la seva prestació a la RGC i 45.000 pensionistes amb pensió no contributiva van veure actualitzat el complement. Però, per a la resta de noves sol·licituds, que al gener de 2019 eren 133.000, més del 90% han estat rebutjades sense justificació suficient», detalla Toledano.

Pobresa alimentària

«Els últims anys hem anat veient com el dret a l'alimentació està sent un dret vulnerat i que no es té en compte», assegura la responsable del programa de necessitats bàsiques de Càritas diocesana de Barcelona, Mercè Darnell, al programa *Àngels* de Ràdio Estel. Una necessitat bàsica que s'ha vist agreujada pel context econòmic: «Amb sous

petits i l'habitatge pels núvols, queda totalment abandonat omplir la nevera», recorda Darnell.

De fet, a l'informe mencionat, Daniel Ortiz constata que «existeix una gran vergonya social en relació amb l'alimentació, per això no ha comptat mai amb polítiques públiques potents i s'ha tendit a deixar-la en mans de l'assistencialisme de l'Església i les entitats socials». En l'actualitat, segons el mateix informe, el sistema de distribució dels quatre bancs d'aliments catalans (que representarien un 50-60% dels aliments que es distribueixen gratuïtament a Catalunya) compta amb la participació de 625 entitats socials, que distribueixen gairebé 25.000 tones d'aliments anuals entre un col·lectiu d'unes gairebé 200.000 persones vulnerables.

Cal indicar, però, la paradoxa que els immigrants indocumentats, precisament les persones que es troben en una situació més precària, de vegades ni tan sols arriben a poder ser atesos pels Serveis Socials i, per tant, tenen dificultats per accedir a l'actual model de distribució d'aliments.

L'aposta, doncs, aniria en un doble

MERCÈ DARNELL
«Els últims anys hem anat veient com el dret a l'alimentació està sent un dret vulnerat i que no es té en compte»

Els experts consideren que el dret a una alimentació no està plenament reconegut per part de les institucions de govern.

PAQUI SÁNCHEZ
«És una indecència que a Catalunya hi hagi 430.000 pisos buits quan hi ha desnonaments diaris»

sentit. D'una banda, recentrar les entitats socials a ajudar la gent a sortir de la pobresa acompanyant-les en el procés de reconstruir-se per tenir una vida autònoma. I, de l'altra, transitar vers «un model diferent d'accés al dret a l'alimentació, superant l'entrega d'aliments en espècie. Estem donant forma a diferents idees amb tres requisits: que els pobres puguin anar a comprar a llocs normalitzats on s'ha anat sempre —no a llocs especials per a pobres, oi que no hi ha una sanitat o ensenyament per a pobres?—, poder crear llocs de treball (recuperant els aliments que es llencen) i lluitar contra el malbaratament alimentari, promovent també el consum de producte fresc», subratlla Darnell.

L'habitatge, un producte de mercat

L'exclusió residencial és el gran problema a les grans ciutats en haver-se concebut l'habitatge no com un dret sinó com un producte de mercat amb el qual poder obtenir el màxim benefici i, també, servir de motor econòmic d'ocupació. Sobre la taula les diferents administracions tenen diverses derivades d'aquesta situació: la regulació del preu dels lloguers, les polítiques d'habitatge (parc públic i habitatge assequible), la fiscalitat i els desnonaments.

A Badalona, entitats com el Centre Sant Jaume, la Fundació Salut Alta, la Fundació Ateneu Sant Roc i Càritas diocesana de Barcelona han denunciat que la situació d'infrahabitatge s'està agreujant, arran del desallotjament d'un edifici ruïnós del passatge de la Torre del barri de la Salut. Per aquestes entitats, viure per sota de les condicions d'habitabilitat és un indicador de la pèrdua de drets i benestar i apunta a col·lectius molt vulnerables, com els infants.

A la pràctica, durant l'any passat Càritas diocesana de Barcelona va atendre més de 800 famílies de Badalona que no viuen en un habitatge digne (un 19% més que el 2018). La problemàtica de l'habitatge ja afecta un 36% de les persones de la diòcesi de Barcelona, gairebé un milió de persones. «És una indecència que a Catalunya hi hagi 430.000 pisos buits quan hi ha desnonaments diaris. Són pisos majoritàriament de bancs que s'haurien de posar al mercat i amb lloguer social», denuncia la professora i membre de l'Acció Catòlica Obrera, Paqui Sánchez, al programa *Llevat*

dins la pasta de Ràdio Estel. Sánchez forma part de Comunitat Badalona, una plataforma d'afectats per les clàusules abusives en els contractes de lloguer (que s'han incrementat un 80%) quan els immobles se'ls ha quedat un fons voltor.

El rem de la caritat i el de la justícia

En aquest marc de carències estructurals, la qüestió és quin hauria de ser el paper de les entitats socials i, en particular, de les que tenen una arrel eclesial. «Les persones més dignes són els més empobrits. Es tracta de prendre el rem de la caritat i el de la justícia, no poden donar-se per separat», recorda el militant de la Germandat Obrera d'Acció Catòlica, Miguel Ángel Hernández, al programa *Llevat dins la pasta* de Ràdio Estel. «No donem caritat —continua—, sinó que repartim justícia, per això molts cristians estem implicats en la lluita pels drets socials i la defensa dels serveis públics.»

Des d'altres tribunes, com el Fòrum creient de pensament ètic i econòmic, un espai de reflexió inspirat en l'humanisme cristià, recorden que «el creixement econòmic no hauria de ser l'objectiu últim, sinó que hauria d'estar al servei del desenvolupament humà», com sosté Rafa Allepuz, director de Càritas diocesana de Lleida i membre del Fòrum. Aquest professor d'Economia Aplicada a la Universitat de Lleida assenyala algunes contradiccions sistèmiques com el fet que hi hagi «processos d'acumulació de riquesa en poques mans, que estan ben estudiats i protegits. A la vegada que generem recursos hem de pensar en com repartir-los».

Ara bé, acció solidària, promoció humana i denúncia de les estructures injustes són una exigència evangèlica que, no obstant, necessita complementar-se amb un aspecte que, sovint oblidem o no sabem donar: l'alegria de l'Evangeli. Com afirma Oriol Xirinachs a *Tornem Jesús als pobres* (CPL, 2016): «Als pobres Llätzers els donem les molles sobreres materials, però els neguem del tot les espirituals (...) Llegint els evangelis haurem de reconèixer que l'acció de Jesús, a l'hora d'anar realitzant la seva bona nova de salvació, va molt més enllà de satisfer les necessitats materials de les persones, i especialment dels pobres (...) Són alliberament ple, retornar la dignitat, obrir al transcendent.»

SABER ESCOLTAR

Cap a on vas, Europa?

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

El professor Toynbee va escriure que seria interessant conèixer bé la història d'un imperi acabat, per poder-la comparar amb els dies que vivim. La semblança ajudaria a comprendre els fets que viu cada generació. Alguns historiadors actuals comparen la caiguda de Roma amb la davallada política i moral de l'Europa dels nostres temps.

El polifacètic Indro Montanelli, en la seva *Història de Roma*, estableix la caiguda de l'Imperi Romà com un fracàs en els diversos camps de la societat. Atribueix aquesta realitat a la pèrdua dels valors morals, l'egoisme i la covardia dels ciutadans. Però afirma que el cristianisme no va destruir res i que els grans problemes foren la crisi militar, la perversió dels cos-

tums, la manca de natalitat, la desfeta del món familiar i la penetració dels estrangers que Roma no pogué absorbir ni integrar. Els que pressionaren més l'Imperi foren els germànics i els de l'Est. Tenien una altra cultura i no volien pas la civilització romana.

Les invasions germàniques i les dels nòrdics van envair l'Imperi, malgrat les legions de Roma, que contenien els exèrcits enemics a les fronteres. També l'Europa actual rep diversos envits d'immigracions humanes que, culturalment, són diferents de la mentalitat i de l'actuació dels europeus; entre els que venen, cal destacar els musulmans. Diversos estudis polítics ens mostren la covardia de la societat europea, la corrupció, la poca vàlua dels polítics, que curiosament

cedeixen davant dels agressors. Existeix la por de perdre privilegis i prosperitat. I, cosa curiosa, no defensem la nostra cultura ni els nostres valors. Val a dir que els europeus, en gran part, ofereixen un espectacle de falta d'unitat entre les diverses nacions. Hi ha una alarmant fragmentació de les famílies, una recerca anhelada dels plaers, l'addicció a la droga i un allunyament notable del cristianisme, que va ser el que va bastir el nostre continent.

Alguns historiadors actuals comparen la caiguda de Roma amb la davallada política i moral de l'Europa dels nostres temps

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

Si m'he referit a la incorporació de la guitarra en la litúrgia i a una dansa cap a l'altar, seria lògic que algú es preguntés: «Es refereix al Sant Sacrifici Eucarístic o a un *tablao* flamenc?» I no li faltaria raó de pensar-ho si no sabés que, tant en un cas com en l'altre, va ser fet amb gran cautela, potser en territori de frontera, però sempre evitant ni tan sols d'acostar-s'hi.

Perquè es comprengui això que dic, us explico una intervenció aguda d'aquell temps que no he oblidat mai. Explicava les raons de la dansa i la necessitat que l'expressivitat no distraigués el sentit genuí de la missa. De sobte, algú va dir: «Per què en comptes de posar el vi al calze no el posa en un porró i ens l'anem passant?»

A PROPÒSIT DE...

Popular o populatxer

Hi ha el perill de caure en el que és populatxer, perquè al «públic» agrada i, així, un cau simpàtic. «Els temps han canviat i, si l'Església no es renova, quedarà buida», pensen i diuen molts ignorants.

Tornar als vells temps, amb el sacerdot d'esquena als assistents i fent servir una llengua que no era la pròpia, repetint creus i finals reiteradament iguals, seria una manera errònia d'actuar.

Però, el que és trist és la ignorància religiosa i litúrgica d'avui. Quan vaig començar a ajudar a la missa, em van donar una cartolina

Tornar als vells temps, amb el sacerdot d'esquena als assistents seria una manera errònia d'actuar

amb les preguntes i respostes que m'havia d'aprendre, sense cap explicació del seu sentit, a més d'estar lògicament en llatí. Tant era que es tractés de recitar un salm adient per apropar-se a l'altar, o contestar amén, en diferents ocasions.

Aleshores, es deia que només en el cas d'una Primera Missa es permetia que dos seglars poguessin al presbiteri i, amb molt de tacte, oferissin aigua en una gerra i un petit llenç amb la finalitat de rentar els dits del missacantant. Ningú més no s'hi podia apropar durant la missa. La mirada, i fins i tot l'altura a la qual s'havia d'aixecar el calze i la patena, estaven mil·limètricament indicats. Aquest hieratisme, generalment, era acompanyat d'una recitació pesada.

No, allò no va ser mai populatxer, però que no torni.

Vida eclesial

Aquesta setmana el Papa reflexiona sobre l'adoració, parlem dels professors de religió i de l'Any Lluís Espinal, informem de la restauració de l'orgue del Pla de Santa Maria, i recollim el missatge del Gmà. Alois i de la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians

Francesc recorda que la fe és la relació amb una persona viva

L'adoració, un gest d'amor que canvia la vida

El papa Francesc va presidir el 6 de gener a la basílica de Sant Pere la missa per la solemnitat de l'Epifania del Senyor, en la qual va destacar la importància de l'adoració i la va definir com «un gest d'amor que canvia la vida».

«En la vida cristiana no n'hi ha prou de saber: sense sortir d'un mateix, sense trobar, sense adorar, no coneixerem Déu. La teologia i l'eficiència pastoral valen ben poc o res si no ens posem de genolls; si no es fa com els mags, que no tan sols van ser savis organitzadors d'un viatge, sinó que van caminar i adorar», va destacar al l'homilia. «Quan un adora, s'adona que la fe no es redueix a un conjunt de doctrines boniques, sinó que és la relació amb una persona viva a qui estimar», va afirmar.

El Pontífex va sostenir que «l'adoració és (...) portar or al Senyor, per dir-li que no hi ha res més preciós que Ell; és oferir-li encens, per dir-li que només amb Ell podem elevar la nostra vida; és presentar-li mirra (...), per demanar a Jesús que socorri el proïsme que viu marginat i que pateix, perquè allà està Ell».

«Si perdem el sentit de l'adoració», va subratllar Francesc, «perdem el sentit de moviment de la vida cristiana, que és un camí cap al Senyor, no cap a nosaltres».

Quan es va referir a l'actitud d'Herodes, que utilitza el verb «adorar» però de manera enganyosa, el Papa va precisar que, «l'home, quan no adora Déu, està orientat a adorar el seu jo. I fins i tot la vida cristiana, sense adorar el Senyor, es pot convertir en una

forma educada de lloar-se un mateix i el seu talent. És un risc greu: servir-nos de Déu en lloc de servir Déu».

I advertia de totes les vegades que «hem canviat els interessos de l'Evangeli pels nostres, quantes vegades hem cobert de religiositat el que era incòmode per a nosaltres, quantes vegades hem confós el poder segons Déu, que és servir els altres, amb el poder segons el món, que és servir-se un mateix».

Francesc va explicar que quan adorem aprenem a rebutjar allò que no ha de ser adorat: el déu dels diners, el déu del consum, el déu del plaer, el déu de l'èxit, el nostre jo erigit en déu. «Adorar és fer-se petit en presència de l'Altíssim, descobrir davant seu que la grandesa de la vida no consisteix a tenir, sinó a estimar; és redescobrir-nos germans i germanes enfront del misteri de l'amor que supera tota distància: és obtenir el bé de la font, és trobar en el Déu proper la valentia per aproximar-nos als altres.

Adorar és saber guardar silenci davant la Paraula divina, per

PAPA FRANCESC
«L'experiència de Déu no ens bloqueja, sinó que ens allibera; no ens empresona, sinó que ens torna a posar en camí, ens torna als llocs habituals de la nostra existència»

aprendre a dir paraules que no feixen, sinó que consolen.»

Experiència que allibera

Després, el papa Francesc va resar l'Àngelus i va recordar que «l'experiència de Déu no ens bloqueja, sinó que ens allibera; no ens empresona, sinó que ens torna a posar en camí, ens torna als llocs habituals de la nostra existència» i va afegir: «Els llocs són els mateixos, però nosaltres, després de la trobada amb Jesús, no som els mateixos d'abans.»

El Papa es va referir també a aquesta «sàvia dinàmica entre continuïtat i novetat», que indica que som nosaltres els que «hem de canviar, transformar la nostra manera de viure, si bé en el mateix ambient de sempre» i modificar els nostres «criteris de judici sobre la realitat que ens envolta».

Després de la pregària mariana, Francesc va fer una nova crida per la pau, en especial pel clima de tensió entre els Estats Units i l'Iran, en la qual va recordar que «la guerra només comporta mort i destrucció», i va exhortar: «Mantinguem encesa la flama del diàleg i l'autocontrol.»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Retratar els Papes al cinema

Per a bé i per a mal, a la nostra cultura la història s'explica al cinema. Les persones es queden amb el que les sèries i les pel·lícules els narren sobre reis, científics, pensadors, criminals o sants; ja poden els experts protestar a *posteriori* o intentar oferir claus de lectura que matisin possibles errors d'enfocament. El fet és que la gent es quedarà amb la imatge i la narrativa que vegi a la pantalla. Literalment: així s'escriu la història.

I això és el que passarà, gairebé segurament, amb el papa emèrit Benet XVI i el papa Francesc després de la pel·lícula *Los dos Papas*, amb guió d'Anthony McCarten i dirigida per Fernando Meirelles. Hi veiem plasmades dues maneres d'entendre l'Església «personificades» en tots dos personatges. Benet-Anthony Hopkins apareix amb un estil rígid i adust molt allunyat de la natural gentilesa i humilitat del papa Ratzinger. Està més aconseguit un valent, però serè, Bergoglio-Jonathan Pryce, que expressa la seva visió pastoral de l'Església i els canvis necessaris que requereix. La bona notícia és que, malgrat aquests recursos exagerats de la ficció, tots dos aprenen mútuament en confessió i acaben en un àgape amical a base de pizza i *fanta* a la sagristia de la Capella Sixtina. La unitat és possible entre creients de bona voluntat, tot i que pensin diferent.

Més enllà d'altres comentaris i consideracions de fons, sí que m'agradaria treure una conclusió òbvia: l'Església ha d'impulsar molt més la cinematografia de qualitat sobre persones santes i bones que han fet història. Si no ho fem, no ens queixem sobre el que altres expliquen i queda en la ment de moltes generacions d'espectadors.

LETICIA SOBERÓN

Barcelona

El Departament d'Educació alerta que la borsa de professorat de religió està a punt de quedar-se completament buida

Es busca professor de religió

MACIÀ GRAU
Barcelona

Els docents de religió podrien ser una espècie en perill d'extinció. Així ho mostren les previsions del Departament d'Educació de la Generalitat que, si aquest any finalment aprova uns nous pressupostos, faria necessària la contractació de nous docents i provocaria que les borses de professors de religió es quedessin completament buides.

Aquesta falta de professors de religió es deu a diversos factors, la majoria relacionats amb la precarietat laboral que alguns d'ells han d'afrontar després de formar-se durant més de tres anys. La mateixa falta d'estabilitat és la que ha causat que cada vegada siguin menys els que opten per dedicar-s'hi, i per tant la que ha fet que les escoles cada vegada tinguin més dificultats a l'hora de trobar un professor de religió, tant en la primària com en la secundària. Amb el pas del temps, si la situació no canvia, podria prendre un caire alarmant que obligaria a canviar radicalment el sistema actual per facilitar que hi hagués més professorat a les borses.

BERNAT VILLARONGA
«És una barbaritat que el futur professorat s'hagi de formar durant tres anys per després fer substitucions puntuals»

Els requisits, una barrera «insalvable»

Una de les principals causes que han fet que a Catalunya cada vegada hi hagi menys professors de religió són els requisits que es demanen per ser-ho. Com explica Bernat Villaronga, delegat sindical de Junts Barcelona, no van en consonància amb la inestabilitat posterior d'aquesta professió: «Una gran exigència edu-

cativa ha de comportar els mateixos drets laborals. No pot ser que una persona que tingui una carrera civil i s'hagi format després no tingui ni la certesa que podrà treballar a jornada sencera.»

En el cas dels professors de religió de primària, a més del Grau de Magisteri se'ls demana que cursin un nombre determinat d'hores de la DECA (Declaració Eclesiàstica de Competència Acadèmica), i finalment han d'aconseguir ser proposats pel bisbat corresponent on vulguin exercir. Aquest procés culmina amb una entrevista que el mateix bisbat fa al candidat, i on decideix si l'accepta com a docent de religió a la seva demarcació. A secundària, el procés és molt més llarg i costós: «Has de ser llicenciat, tenir el batxillerat de Teologia, i fer un gran nombre d'hores de la DECA. Finalment, després d'invertir uns 4.000 euros en formació, ningú t'assegura que el bisbat t'acceptarà la proposta», explica Villaronga.

Aquesta preparació contrasta

amb la que s'exigeix en altres confessions religioses, ja que per exemple la mateixa DECA és un requisit que només demana la Conferència Episcopal Espanyola. A la pràctica, això significa que quan hi ha un concurs d'adjudicacions, el professor de religió necessita uns requisits que no necessitaria un professor d'una altra confessió.

D'altra banda, com admet el mateix Bernat Villaronga, l'alt nivell d'exigència en les competències està pensat perquè els professors estiguin més ben preparats, però amb el sistema educatiu actual no haurien de ser necessaris tants requisits: «El sistema educatiu ja vetlla perquè el professorat estigui cada vegada més ben preparat; s'han implementat mesures com la formació permanent, que fan que el professorat de qualsevol matèria s'estigui reciclant constantment.»

La solució, més estabilitat

Tots els requisits que han de complir els professors de religió contrasten dràsticament amb les

precàries condicions laborals que pateixen quan entren a les escoles, i que queden plasmades en el tipus de contractes als quals poden optar: «Actualment, el professorat de religió té una gran diversitat de contractes. Pot tenir el de substitució, el que cobreix una vacant temporal, o l'indefinit, que no determina el seu futur laboral, sinó que el qüestiona», explica Villaronga.

Aquesta inestabilitat és una de les assignatures pendents que s'han de solucionar si es vol evitar que les borses de professors de religió quedin buides quan s'aprovin els pressupostos. Per això la solució que proposa Bernat Villaronga passa per permetre que els docents de religió tinguin accés al contracte fix: «Si el professorat tingués la certesa que pot tenir un contracte fix, puc ben assegurar que les borses no es buidarien. És una barbaritat que el futur professorat s'hagi de formar durant tres anys per després fer substitucions puntuals.»

Reduir el nivell d'exigència i millorar les condicions laborals són dos dels principals canvis que podrien tornar a omplir les borses de professors de religió, però com explica el mateix Villaronga encara no hi ha cap indici que la situació actual pugui canviar: «Una cosa que a vegades em preocupa de la meua Església és que només actuem quan veiem el tsunami que s'apropa. Com deia Joan XXIII, aquí caldria ser més profètics i veure quins són els signes del temps per aplicar-los.» Sigui com sigui, ara la principal tasca de les escoles no serà altra que buscar professor de religió.

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

Crida a nous voluntaris a l'Hospital de Campanya de Santa Anna

«CÀSTING»:

- Es necessita un **voluntariat compromès amb una tasca no gens fàcil**, però sí molt necessària i engrescadora: amb capacitat per acollir persones que per diferents circumstàncies estan al carrer, sense sostre. Sovint es tracta de joves que se senten ferits per la societat i necessiten estimació, paciència i comprensió.
- Amb un sentit de **compromís fort per no faltar a les hores compromeses** i, si no es pot, per avisar amb temps l'educador per poder suplir-lo.
- Disposat a **formar-se** per portar a terme un servei necessari amb els més desfavorits de la societat.
- **Convençut/uda** que és una tasca tan necessària que val la pena destinar-hi part del nostre temps.

TASCA:

- Comprometre's tres hores setmanals fixes en una d'aquestes franges horàries:
  - de 8 a 11 h. L'hora més necessària per donar els esmorzars amb pau i estimació
  - d'11 a 14 h. Atendre i acollir. Es poden fer tallers fins a les 13 h, quan es neteja el lloc. Normalment es fa amb alguns dels acollits.
  - de 14 a 17 h. Atendre i acollir. Es poden fer tallers a aquestes hores.
  - de 17 a 20 h. Atendre i acollir. Taller fins a les 19 h, moment en què es torna a fer neteja.

I això tots els dies de la setmana, inclosos diumenges i festius, que són els més difícils de cobrir. Normalment els dies de la setmana els cobreixen, a les hores lectives, els jubilats. Els caps de setmana podríem comptar amb gent **més jove**.

- **Dues tasques específiques:** Estar a la porta, acollint. Vigilar el lloc on dormen.
- Entendre bé el sentit d'un «Hospital de campanya», que no és una obra social, sinó una església oberta a tothom qui ho necessita, a manera de «primers auxilis», per poder derivar a diferents institucions i llocs socials —tasca que fan la treballadora social i l'educador social.
- Comprometre's a assistir a les reunions de formació necessàries per a aquesta tasca amb el món de la marginació —que és sovint diferent del de la simple pobresa.

INSCRIPCIÓ: A SANTA ANNA, DE DILLUNS A DIVENDRES, amb l'Adrià, l'educador.

- L'educador atendrà el voluntari que vulgui participar per explicar-li bé el carisma, el compromís i la tasca a la qual es compromet i acompanyar-lo en les seves primeres experiències.
- Es firmarà un compromís i s'assegurarà el voluntari que es compromet.

XAVIER VICTORI ESPINAL

Nebot del pare Espinal i president de l'Associació Lluís Espinal Lluita i Fe

Al capvespre del 8 de juliol del 2015, el comboi del papa Francesc, de visita a Bolívia, es va aturar en un revolt de l'autopista que porta de l'aeroport a la ciutat de La Paz. Davant d'una senzilla creu, va resar breument pel pare jesuïta Lluís Espinal Camps, assassinat farà 40 anys el proper 22 de març.

Qui era Espinal i quines circumstàncies van portar a la seva mort violenta? Una resposta espiritual, artística i política a l'inhumà i injust sistema econòmic i social va ser cruelment eliminada

El 22 de març es compleixen 40 anys de l'assassinat del jesuïta català

Any Espinal a Sant Fruitós de Bages

aquella freda nit *paceña*. Després de sortir del cinema, que freqüentava moltes nits, com a crític cinematogràfic, i dirigint-se al seu domicili, va ser interceptat per sicaris de l'exèrcit, els qui en les següents hores li donarien mort, a força de tortures i cosint-lo a trets.

En aquelles contrades andines, Espinal va destacar com un dels pocs teòrics i historiadors del setè art (va editar dotze llibres sobre la matèria), un pioner de la crítica cinematogràfica de qualitat (activitat que va practicar durant dotze anys), un actiu particip de reconeguts films i un gestor cultural que va efectuar centenars d'activitats

formatives, a més de protagonitzar assoliments institucionals com la consolidació de la Cinemateca Boliviana.

Addicionalment, influenciat en el seu paper de sacerdot per la Teologia de l'Alliberament i altres corrents ideològics que perseguien la justícia social, va ser un agut crític dels règims *de facto* i un ciutadà notable que va participar en la recuperació de la democràcia, ja sigui amb accions com la vaga de fam amb les dones mineres, que va culminar amb la caiguda de la dictadura d'Hugo Banzer, o des del seu rol de periodista de ràdio i premsa compromès amb les causes populars. Com a part integrant de l'Església de Bolívia, va posar en contradicció una institució molt conservadora i ancorada en la defensa del poder imperant.

Va mantenir sempre una veu crítica amb la jerarquia eclesiàstica, essent una persona lliure dins de tants dogmes, normes i drets canònics. Espinal ja ho criticava a mitjans dels setanta: «Davant la notícia del nomenament de 30 nous cardenals de l'Església, podria sorgir un sentiment de frustració en veure l'elevada edat d'aquest Senat del'Església. L'edat mitjana del Col·legi Cardenalici és d'uns 60 anys, i el converteix en el Senat més vell del món. Aquest fet no sembla estar d'acord amb el ritme d'un món cada vegada més jove i dinàmic.»

Per recordar-lo i donar-lo a conèixer a les noves generacions, la seva vila natal, Sant Fruitós de Bages, ret homenatge a la memòria del seu fill predilecte, en el quarantè aniversari de la seva mort a Bolívia. Les diferents activitats tindran una manifesta varietat. També desitgem que aquest any 2020 ajudi a la iniciativa de la seva beatificació, que es va engegar amb la creació de l'Associació Lluís Espinal Lluita i Fe.

Monument en record de Lluís Espinal.

Tarragona

JOAN BORONAT
El Pla de Santa Maria

L'església de Sant Ramon de Penyafort és una joia de l'art romànic de la qual s'enorgulleix el Pla de Santa Maria, a la comarca de l'Alt Camp. A banda de la riquesa arquitectònica i escultòrica, aquest temple guarda una altra joia: l'orgue que va arribar al Pla el 1988 procedent de Basse-Wavre, a la província belga del Brabant Való, construït el 1876 pels orgueners Germans Gheude.

L'orgue estava molt deteriorat i l'amistat de l'aleshores rector del Pla de Santa Maria, mossèn Joan Magí, amb l'orguener belga Wilfried Praet va fer néixer l'oportunitat de comprar l'instrument i traslladar-lo al Pla, una bona aportació per al patrimoni cultural del poble. L'orgue es va adquirir per subscripció popular.

Ara, la parròquia de l'Assumpció i l'Ajuntament del Pla de Santa Maria han signat un acord que per-

L'instrument va ser construït el 1876 pels Germans Gheude

Restauració de l'orgue del Pla de Santa Maria

metrà restaurar i millorar l'orgue neogòtic. Els treballs es faran per etapes i inclouen la neteja a fons de l'instrument i la instal·lació de tres nous registres, com a principals actuacions. Allarg del 2020 està previst que es realitzi la primera fase del procés restaurador i de millora musical.

El conveni estableix la cessió d'ús de l'orgue a favor de l'Ajuntament per tal que aquest pugui organitzar concerts o activitats relacionades amb la difusió musical. El consistori assumirà la realització de les millores i gestionarà subvencions per sufragar-ne el cost, que encara s'ha de quantificar.

La neteja de l'instrument serà una de les tasques més laborioses ja que al seu interior hi ha fins a 800 tubs de metall i de fusta que, amb els anys i les obres de restauració i manteniment que s'han fet al temple de Sant Ramon, han anat acumulant pols, un dels principals «enemics» de l'orgue i, en conseqüència, han afectat la qualitat del

so. Així doncs, caldrà desmuntar els tubs, un per un, netejar-los i, un cop tornin a lloc, s'han d'afinar per assegurar que l'instrument recupera el so original, tasca que es calcula que comportarà unes 90 hores de feina.

Les millores inclouran l'ampliació del pedaler amb dues notes i se li assignarà un registre propi, així com l'aïllament del motor ventilador per evitar que se n'escolti el soroll, que molesta i distorsiona l'audició musical. A més, s'instal·larà una barana a la plataforma des de la qual s'accedeix als tubs; s'ampliarà la base del banc de l'organista per admetre el registrant (l'auxiliar de l'interpret que li va canviant els registres desplaçant-se d'una banda a l'altra del teclat).

Pel que fa a la caixa de l'orgue de Basse-Wavre forma part d'una sèrie de caixes neogòtiques realitzades durant tot el període d'activitat dels Gheude. La façana i els costats de la caixa són de roure macís, envernissat.

El primer concert amb aquest orgue al Pla de Santa Maria va tenir lloc el 30 de juliol de 1989 a càrrec de Marie-Françoise Poncelet, última organista de l'instrument a Basse-Wavre. Cada any s'inclou en el cicle de concerts Els Orgues de Catalunya, entre d'altres interpretacions musicals.

L'orgue va arribar al Pla de Santa Maria el 1988.

 Polònia

GMÀ. ALOIS
«Redescobrir
que formem
part integrant
de la Creació
fa que la
nostra vida
sigui més
humana»

La darrera trobada europea de joves va tenir lloc a Wrocław (Polònia).

Taizé proposa viure aquest any «sempre en camí, mai desarrelats»

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA
Redacció

El prior de la comunitat de Taizé, el Gmà. Alois, ha proposat com a reflexió per a aquest any 2020 un tema inspirat en la vida d'Źrszula Ledochowska *Sempre en camí, mai desarrelats*. Segons el Gmà. Alois, aquesta dona és «una santa entre els testimonis de Crist i una ciutadana d'Europa avançada al seu temps».

El prior de Taizé anima, en primer lloc, a estar sempre en camí «preparats per a nous començaments». I comenta que per la fe responem a una crida a posar-nos en camí, «recordant que un nou començament sempre és possible, ja sigui quan les coses van bé o quan ens enfrontem amb dificultats aparentment insuperables».

En aquest punt, posa el focus sobre les figures d'Abraham i Sara, que «es van fer pelegrins, animats

per la confiança que Déu els guiaria». I subratlla que la Bíblia està marcada «per aquesta dinàmica: posar-se en camí cap a un futur que Déu prepara».

El segon aspecte que destaca el Gmà. Alois és el fet d'estar «plenament presents per a aquells que ens envolten». Posa en relleu que Jesús «es presenta ell mateix com a pelegrí. (...) Déu s'ha fet proper, està actuant per transformar el món. I ens convida a participar en aquest projecte de renovació per a tota la família humana».

El camí comença «estant atents als petits i als més vulnerables». En seguir a Crist, indica, «els cristians posen la confiança en Déu, cosa que els porta a no caure en la indiferència sinó a estar en contacte amb la realitat, solidaris i compromesos».

El Gmà. Alois també demana estar «al costat dels exiliats». Davant de les qüestions complexes

que planteja l'arribada d'estrangers, reflexiona que «encara que pugui crear dificultats, també pot ser una oportunitat. (...) Podríem cercar de trobar-nos amb els i les que no tenen les mateixes opcions o conviccions que nosaltres?»

El prior de Taizé no oblidia la creació, i davant del canvi climàtic ressalta que «la fe ens convida a resistir el fatalisme i l'angoixa. (...) la Bíblia subratlla que en l'obra creadora de Déu, nosaltres rebem una responsabilitat particular, la de tenir cura de la terra i preservar-la. Redescobrir que formem part integrant de la Creació fa que la nostra vida sigui més humana».

Finalment, el Gmà. Alois convida a estar «sempre ancorats interiorment», i es pregunta: «No és potser en la pregària on aquest ancoratge pot tenir lloc, en un diàleg d'amistat amb Crist? (...) Que potser l'Església no és una comunitat en què ens podem recolzar els uns als altres, compartir els nostres dubtes i preguntes i fer-nos costat mútuament en la nostra recerca?»

Per això, insisteix a «tornar constantment a aquesta comunió amb Déu» perquè dona «una gran llibertat», amb la convicció que «el Regne de Déu ja comença a brotar en nosaltres i entre nosaltres».

 Madrid
REDACCIÓ
 Madrid

El tema de l'octavari d'aquest any s'inspira en la narració dels Fets dels Apòstols (28,2)

La unitat dels cristians, una fita a aconseguir

Amb motiu de la Setmana de la Pregària per la Unitat dels Cristians, del 18 al 25 de gener, els bisbes de la Comissió Episcopal de Relacions Interconfessionals de la Conferència Episcopal Espanyola han publicat un missatge on reflexionen sobre el tema d'aquest octavari: *Ens mostraren una humanitat poc corrent (Ac 28,2)*. El tema s'inspira en la narració de la tempesta que van patir els passatgers de la nau que portava sant Pau a Roma, amb altres presoners custodiats per soldats.

Segons els bisbes, aquesta setmana de pregària ens recorda que «els cristians estem lluny de la unitat que Crist va voler per a la seva Església» i que aquest relat bíblic és d'una gran actualitat «si pensem en les travessies dels emigrants i refugiats a la recerca de port segur al Mediterrani». Aquesta reflexió, contrastada amb la realitat quotidiana, «és una forta crida a la unitat d'acció de tots els cristians, perquè mirem amb humanitat sol·lícita tots aquells que ens demanen ajuda».

Els prelats destaquen que «hem caminat una gran etapa cap a la recomposició de la unitat perduda i anhelada, però, assetjats per la tempesta d'una cultura contrària a l'Evangeli, encara no hem deixat anar el llast que impedeix que la nau se sostingui damunt les aigües altes d'una societat relativista i la indiferència davant la proclamació

del missatge evangèlic».

La comissió episcopal assenyalava que «la reconciliació comença pel reconeixement del baptisme com a sagrament de la fe comuna en Crist, de la filiació adoptiva a la qual hem accedit mitjançant el perdó dels pecats i la gràcia baptismal que ens inicia en la santedat de vida, però només es manifesta com a unitat consumada en la celebració comuna de l'eucaristia».

Els bisbes animen a no deixar-se vèncer per les dificultats i asseguren que «no n'hi ha prou de creure que estem units pel baptisme per no tenir ben present que no podem combregar units. Ni l'activisme humanitari ni tampoc el voluntarisme espiritual poden produir la unitat de l'Església. (...) En el difícil camí cap a la plena comunió necessitem fortalesa, per no cedir a la temptació de donar per descomptada una unitat que en realitat no tenim».

Reconeixent que s'han aconseguit fites i un acostament de postures, els prelats destaquen que només s'arribarà a la unitat «a través d'una profunda conversió a Crist» per poder «proclamar l'evangeli de paraula i d'obra, i així afrontar el gran repte de la nova evangelització. (...) Els que estan lluny comprendran millor el missatge que els proposem si als cristians ens fa patir veure'ns dividits i si aspirem a reconstruir la unitat perduda».

Exe Lobaiza

Cal continuar resant amb constància i esperança per la unitat.

SIGNES D'AVUI

Escoltar

La cultura contemporània ofereix tota mena d'estímuls als sentits, que van del plaer a l'agressivitat. Imatges acolorides i de bellesa que s'alternen amb imatges de violència i dolor. Sons pletòrics de musicalitat amb sorolls de gran estridència. Aromes de perfums agradables enfront d'un aire profundament contaminat. Sabors de plats refinats amb sensacions de mal gust. Carícies d'un tacte agradable enfront d'abusos i violències. Un ventall molt ampli, que afecta la nostra vida quotidiana.

No és el mateix sentir que escoltar. Sentir apunta a la captació de sons, de paraules, de sorolls. Escoltar va més enllà. Implica atenció i receptivitat per comprendre el que arriba a les orelles. La tecnologia millora l'audició. Quantes persones van amb els auriculars als mitjans

de transport o caminant pel carrer! La prolongació de l'edat i l'abús de sotmetre l'oïda a pressions indegudes genera moltes botigues que venen audiòfons. Escoltar, al contrari, és una actitud personal. Moltes persones tenen la sensació que se sent molt i s'escolta poc. Escoltar, a més d'atenció, requereix temps, un bé que sembla cada vegada més escàs. Sense escolta en profunditat no hi ha interacció ni relacions consistents ni diàleg.

La primera fase d'un projecte en comú és escoltar. La regla de sant Benet comença amb la paraula *escolta*. La vida humana, la vida cristiana, la vida religiosa, es nodreixen

Moltes persones tenen la sensació que se sent molt i que s'escolta poc

LLUÍS SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

de l'escolta. El text benedictí apunta més lluny: «Para-hi l'orella del cor.» Es tracta d'escoltar des del centre essencial de la persona. No es redueix a la captació de sons. El Fòrum, organitzat per la Unió de Religiosos de Catalunya, proposa com a primera fase l'escolta. Hi ha molts textos bíblics que nodreixen aquesta actitud: «Escolta, filla, i estigues atenta» (Salm 44,11) o «Parla, Senyor, que el teu servent escolta» (1Sa 3,9). Escoltar la paraula de Déu. Escoltar la veu de l'Església. Escoltar les dones i els homes d'avui. Només una vida religiosa que escolti a fons serà capaç de donar respostes generoses i adequades. Déu continua cridant. El problema vocacional, no està vinculat en gran part a la manca d'escolta?

VICTÒRIA MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Una taula que s'amplia perquè n'hi càpiguen uns quants més que les que ens apleguem cada dia: una comunitat de poques germanes que tenim la sort de viure en un barri on tots ens coneixem i on els veïns som quelcom més que companys d'escala.

Per Nadal ja coneixem la solitud dels qui no tenen família. Viuen molt a prop nostre, a la porta del costat. Ja fa dos anys vam aconseguir que aquell pis atrotinat i abandonat — amb perill que fos «okupat» — els amos el lloguessin a uns amics sensesostre. Entre tots dos podien pagar el lloguer. El vam arreglar una mica del seu abandonament i allà hi viuen feliços sota sostre. És veritat que després de pagar puntualment cada mes el lloguer, no en tenen per gaire més, però van a Arrels a dutxar-se per no gastar

FINESTRA A LA VIDA

Al voltant d'una taula

aigua, a un menjador social, reben aliments del Banc... i són els nostres estimats veïns. De vegades, hi aixoplugen algun amic també sensesostre. Aquests dies l'han acollit al sofà d'amagatotis.

I la nostra taula de cada dia es va poder eixamplar el 25 de desembre per acollir els nostres amics. Amb quina il·lusió vam dinar junts! Estovalles de Nadal, guarnició típica, un menjador com cal perquè es noti que estem de festa.

I, mentre la sopa de galets ens escalfava el cos, la conversa ens escalfava el cor. I és que en la intimitat de la taula surten moltes coses que no es diuen amb les presses de cada dia en les converses d'escala, a la porta de casa, quan ens trobem al matí amb presses per arribar al nostre destí. I, per descomptat que és difícil que es doni quan els pobres estan asseguts menjant i els voluntaris servint.

Al voltant d'una taula les confi-

dències es fan amor i amistat, comprensió i desfogament interior de les ànimes ferides per la vida i els esdeveniments del passat. Un passat del qual ja no s'avergonyeixen de parlar-ne amb nosaltres, perquè sabem que se n'han sortit, que la vida de les addiccions i les reixes, la solitud de les nits al carrer, han quedat lluny. De tot allò, només queda una malaltia d'aquells anys que ha deixat senyals en els seus cossos malalts, i un record dolorós a la seva ànima. Però, una abraçada a temps i una conversa al voltant de la taula ens han fet gaudir d'una festa meravellosa tant per a ells com per a nosaltres.

Al voltant d'una taula, les confidències es fan amor i amistat, comprensió i desfogament interior

Mans Unides dona suport a projectes de seguretat alimentària, d'educació i d'empoderament de la dona a Bolívia

Col·laborant per canviar el món

El centre Yanapasiñani es va fundar el 2006 per al desenvolupament de la dona i la família.

Les persones que col·laboren econòmicament amb Mans Unides saben que la seva aportació, per petita que sigui, ajuda a construir un món més just perquè la vida de moltes persones canviï cap a millor.

De primera mà ho ha pogut comprovar Joan Quintana, voluntari de Mans Unides Terrassa i responsable de la comarcal del Vallès Oriental, que ha visitat fa poc Bolívia per conèixer *in situ* els projectes als quals Mans Unides dona suport a través de les seves contraparts.

En Joan, acompanyat per altres voluntaris de l'ONG de desenvolupament de l'Església, va ser al país andí, en el qual Mans Unides col·labora des del 1971. «Hi vam anar amb molta humilitat, disposats a escoltar, sense jutjar ningú», ens

confessa aquest voluntari.

Van ser cinc els socis locals que van visitar, amb els quals Mans Unides du a terme la seva missió a favor de la dignitat de les persones: l'Institut Polítècnic Tomás Katari, amb projectes d'impuls econòmic local per a la seguretat alimentària, lluita contra el patriarcat i accés a serveis de salut; el Centre Juana Azurduy, Las Juanas, compromès amb la defensa i l'empoderament de la dona; Acció Cultural Loiola, de la Companyia de Jesús, per ajudar els pobles indígenes; el centre Yanapasiñani, per a dones i joves amb perspectiva de gènere al municipi d'El Alto, i l'Institut per al Desenvolupament Rural de Sud-amèrica, per millorar les condicions de desenvolupament dels pagesos a la zona rural de base indígena a El Chaco bolivià.

Com ens comenta Joan Quintana, «en tema de seguretat alimentària, Mans Unides intenta que, primer de tot, hi hagi aigua per assegurar el reg dels conreus i una bona planificació. També es procura que a les explotacions agràries s'aprofitin al màxim possible tots els petits recursos disponibles. Un altre aspecte que treballem és la repoblació forestal i la diversificació de productes per enriquir la dieta i oferir productes diferents al mercat».

En la seva visita a Bolívia, una de les realitats que més ha commogut aquest voluntari de Mans Unides de Terrassa és la situació de la dona. «Las Juanas és una associació que pren el nom de Juana Azurduy, una dona guerrillera que juntament amb el seu marit es va enfrontar a l'exèrcit espanyol. El marit va morir i ella va continuar lluitant per la causa de la independència de Bolívia.»

Aquesta associació «vol reconèixer el paper lluitador de la dona», afegeix, «i incidir políticament i culturalment. Aquesta associació és tan potent que els mateixos municipis li demanen assessorament legal. Aquí vam conèixer uns testimonis molt forts, duríssims». I ens comenta el cas d'una jove violada en

JOAN QUINTANA
«Hi vam anar amb molta humilitat, disposats a escoltar, sense jutjar ningú»

Un moment de la visita a la Comunitat de les Cases d'Acció Cultural Loiola.

«La cultura aimara és la predominant, no s'hi concep la idea d'una dona sola, sempre necessita un home al seu costat»

«Mans Unides realment els ha canviat la vida i tiren endavant, malgrat la seva situació tenen ganes de viure»

grup, que va tirar endavant gràcies a Las Juanas i va aconseguir guanyar el judici. «A més, Las Juanas no només es dediquen a ajudar la dona, també treballen amb el maltractador, al qual ofereixen una teràpia.»

Una altra contrapart de suport a la dona és l'associació Yanapasiñani, «un centre de formació de la dona on li donen l'oportunitat d'empoderar-se. La cultura aimara és la predominant, no s'hi concep la idea d'una dona sola, sempre necessita un home al seu costat. Moltes noies es queden embarassades per aconseguir un home i després aquest les deixa», explica en Joan.

I el tema de la violència de gènere també és molt present. «Les dones aprenen a cosir i a fer patronatge, i a través del curset, les formadores poden detectar si hi ha problemes de violència de gènere i, posteriorment actua la psicòloga, l'assistent social... fins i tot quan acaba el curs els fan un seguiment», confirma Quintana. «Una vegada acaben el curset, les dones reben

un "capital llavor" amb el qual poden comprar dues màquines de cosir per obrir un petit "negoci". Aquest capital no es torna.»

Per a Joan Quintana era la primera vegada que anava a Amèrica i el viatge no l'ha deixat indiferent: «Encara que et prepares per anar-hi, quan hi ets t'adones que és molt més dur que no et pensaves. El que em va impactar més va ser la violència de gènere, la cruesa de com t'ho explicaven.»

Tanmateix, l'experiència ha estat molt positiva per a ell, perquè es queda «amb la cara de satisfacció de la gent per haver aconseguit millorar-los la qualitat de vida, perquè les coses els funcionen. Els veus la cara de satisfacció i és molt gratificant veure-hi reflectits que la col·laboració de Mans Unides realment els ha canviat la vida i que tiren endavant, que malgrat la seva situació tenen ganes de viure i que hi hagi esperança».

Per això, en tornar a Catalunya «valors molt més el que tens i t'adones que ets un privilegiat i també relativitzes molt més les coses».

Escola rural
de Padilla.

25
anys

Ràdio Estel

25 anys amb tu

Els bisbats de Catalunya
tenen la veu a les 23 h:

dilluns - De bat a bat - Bisbat de Lleida
dimarts - Mar endins - Bisbat de Terrassa
dissabte - Església viva - Bisbat de Girona
diumenge - Església d'Urgell - Bisbat d'Urgell

SEGUEIX-NOS

Barcelona 106.6 / Tarragona 100.6 / Girona 103.4 / Lleida 91.5 / Catalunya Central 93.7 / Vic 98.4
Tortosa 90.1 / El Garraf 96.8 / La Cerdanya 104.4 / La Seu d'Urgell 105.0 / Andorra 107.5

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Un concili que il·lumina el futur

El Concili Provincial Tarraconense de 1995 compleix vint-i-cinc anys. Va ser un fruit de l'Esperit Sant i una joiosa experiència de comunió eclesial. Els més de dos-cents membres que estaven reunits en assemblea conciliar van celebrar junts els sants misteris, van pregar el Senyor, van obrir els seus cors a la Paraula de Déu i a les veus dels germans, van reflexionar i discutir fraternalment amb el desig d'interpretar la veu de l'Esperit que demanava a les nostres Esglésies fer una adequada recepció dels ensenyaments del Concili ecumènic Vaticà II.

El treball del Concili Provincial va ser una recerca de signes de resposta a la pregunta feta a l'Esperit. Una pregunta ben vàlida i actual en el nostre avui eclesial: «Esperit, què dius a les Esglésies de la Tarraconense?» Aquest era precisament el títol de la carta pastoral dels nostres bisbes en l'Epifania del 1994, quan convocaven el Concili Provincial. Les nostres Esglésies havien viscut amb gran intensitat el Concili Vaticà II i maldaven amb esperança per aplicar-ne les orientacions amb intensitat renovada i amb imaginació creativa, a la llum de l'Esperit.

El Concili de la Tarraconense era conscient que no podia reduir la pastoral a un problema de simple reorganització i coordinació. Es tractava, en canvi, de reunir el Poble sant de Déu en l'Esperit Sant, per tal de fer de les nostres Esglésies el santuari de la presència de Déu enmig dels homes, anticipació de l'Església celestial i, al mateix temps, esdevenir fortes en el testimoni de Jesús, enmig de la gran tribulació, com afirma el llibre de l'Apocalipsi (cf. 7,14).

Contemplant els seus documents i resolucions, hom s'adona de la seva profunda actualitat. A la llum de l'Evangeli i de l'escolta de la Paraula de Déu, anunciar l'Evangeli a la nostra societat, amb una sol·licitud especial pels pobres, i en un marc d'unitat pastoral de les nostres Esglésies, ha de ser el pern o el pal de paller de l'Església d'avui. Per aquest motiu, ens trobem en plena fase de recepció del Concili Provincial de 1995. Amb les degudes condicions d'universalitat de temps

i d'espai, la recepció ha d'anar originant un veritable *consensus fidelium*, que implica aquella concordança en la fe i en les obres de tot el Poble sant de Déu.

Cal donar gràcies a Déu per l'experiència eclesial que va suposar el Concili Provincial a les nostres Esglésies. D'aquí que en el nostre present eclesial, després de vint-i-cinc anys, n'hem d'esperar:

- 1) En primer lloc, la recepció progressiva i el compliment, a llarg i a curt termini, de les seves resolucions, sempre a la llum de la Paraula de Déu que ha d'il·luminar totes les situacions.
- 2) Una major obertura i diàleg de les nostres Esglésies amb la societat i amb els qui no pensen com nosaltres. Diàleg i obertura exercits amb una identitat clara i transparent.
- 3) Sentir el dolor de tantes persones que sofreixen per causa del que sigui, però sobretot d'aquelles persones que no tenen les condicions indispensables per viure dignament. Per aquest camí els cristians no podem estar mai en vaga.
- 4) El foment d'un treball interdiocesà més conjunt, que és la garantia per a donar una resposta cohesionada i unitària dels grans reptes que Catalunya, com a unitat pastoral, té plantejats.

El Concili Provincial no va ser una flor d'estiu. Ara, el que ens cal és que tots plegats fem dels seus documents i resolucions un torrent d'aigua que regui la terra, que amari les nostres Esglésies assedegades d'Evangeli i pugui donar flors i fruits al llarg dels anys. No hi ha res més cristià que esperar.

Nosaltres mateixos som el resultat del somni esperançat de Jesús, que tot ho confiava al Pare. I mentre correm la nostra etapa d'aquesta cursa apassionant, a la llum del Concili Provincial de 1995, avui se'ns ofereix l'ocasió de fer no una nova Església, però sí renovar a fons la que ja tenim i formem, i ens ha estat confiada. Una Església acollidora, que aporta sentit i esperança, que mostra a través del nostre testimoni fins on arriba l'amor de Déu.

«Els obrí el sentit de les Escriptures»

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

¿Quan va ser la darrera vegada que vam obrir la Bíblia? Aquesta pregunta potser és millor no fer-la a les assemblees i trobades de catòlics. Si bé la Bíblia és el llibre més venut a tot el món, per a molts acostuma a ser un objecte decoratiu, que amb prou feines es toca si no és per treure'n la pols. Tristament ens perdem una de les lectures que més pot transformar el cor d'una persona.

Probablement molts em diran que no obren la Bíblia perquè no saben ni per on començar, que en desconeixen l'estructura o que els textos no són fàcils de comprendre. Però sigui el que sigui, animo a tothom a no perdre l'oportunitat de descobrir aquest llibre tan misteriós, la lectura del qual ens obre a l'encontre personal amb Déu i a acollir el seu missatge.

Conscient de la importància de la Paraula de Déu, el papa Francesc, en la seva carta apostòlica *Aperuit illis*, va acordar declarar el III diumenge del temps ordinari com un diumenge «completament dedicat a la Paraula de Déu, per comprendre la riquesa inesgotable que prové d'aquell diàleg constant de Déu

amb el seu poble». És per aquest motiu que el cap de setmana que ve, l'Església universal celebrarà el Diumenge de la Paraula de Déu.

Aprofitant aquest esdeveniment, la setmana posterior, del 26 de gener a l'1 de febrer, les diòcesis amb seu a Catalunya celebren la IV Setmana de la Bíblia. Sota el lema «Els obrí el sentit de les Escriptures» (Lluc 24,45), durant la darrera setmana de gener s'organitzaran activitats a les parròquies i comunitats per descobrir els tresors continguts en el text sagrat. Aquest lema remet al passatge de l'evangelista de Lluc que recull l'encontre de Jesús ressuscitat amb els deixebles d'Emmaús i ens vol significar que Jesús és «el primer exegeta», el primer i millor intèrpret de la Paraula. Així mateix, sant Joan de la Creu ens diu que el Pare va dir una pa-

raula, que fou el Fill, i aquesta parla sempre en etern silenci, i en silenci ha de ser escoltada per l'ànima. (cf. Sant Joan de la Creu. *Dichos de amor y de luz*. N. 99).

Encoratjo totes les iniciatives parroquials, i de moviments, que promouen una lectura profunda de la Paraula de Déu en grup. Vull agrair la tasca de diverses editorials que elaboren materials que ajuden els creients a una millor comprensió del text sagrat.

La lectura atenta, constant i pregada de la Bíblia, ha anat guiant la relació amb Déu de generacions de creients. El diàleg amb Déu es du a terme de manera fecunda quan l'escolta de la Bíblia és perseverant i conscient. És bo que llegim el text sagrat com a veu de Déu en nosaltres, ara i aquí, al nostre present i per al nostre present.

Benvolguts germans i germanes, com ens recorda el papa Francesc «el dia dedicat a la Bíblia no ha de ser "un cop a l'any", sinó una vegada per a tot l'any, perquè ens urgeix la necessitat de tenir familiaritat i intimitat amb la Sagrada Escriptura i amb el ressuscitat». Bon Diumenge de la Paraula a tots!

COMENTARI DE LA PARAULA

He contemplat l'Esperit com un colom que baixava des del cel i es quedava sobre Ell

Diumenge passat parlàvem del Baptisme del Senyor segons el relat de Mt 3,13-17, a qui seguirem de prop aquest any durant el Cicle A. Avui se'ns dona una nova oportunitat de parlar-ne, però deixarem que ho faci un testimoni ocular de l'esdeveniment, molt qualificat, Joan el Baptista. En el marc d'un segon dia simbòlic, «l'endemà», Joan ha discernit clarament, entre els milers i milers que venien a fer-se batejar per ell, i «veu en Jesús que ve cap a ell». Per primera vegada entra en escena Jesús (funció de l'article) prenent

el mateix nom (en grec) que Josuè, mencionat per primera vegada en el Pentateuc (Ex 17,9.10.13.14) en la batalla de Moisès contra Amalec, l'Enemic per antonomàsia d'Israel. Però el paper que Jesús assumirà no serà el del seu homònim, que travessà el Jordà i conquerí la terra promesa, sinó al'inrevés. En efecte, un cop s'hagué batejat, «va pujar immediatament de l'aigua», impel·lit per la força de l'Esperit que el situava en ple desert. El Baptista ha intuït que era «l'anyell de Déu que treu el pecat del món», del «món» que «no el conegué» quan la Llum veritable estava arribant al món (Jn 1,9). És el món regit pels poderosos de la terra. No es tracta d'un pecat personal, sinó institucional. El Baptista ha discernit que un exdeixeble seu («darrere meu ve un home») li ha passat al davant, «perquè existia

GLÒRIA MONÉS

abans que jo». I en dona testimoni: «He contemplat l'Esperit com un colom que baixava des del cel i es quedava sobre Ell.» Fins aquell moment no sabia qui seria el Messies, però havia rebut un missatge del cel que li deia: «Aquell sobre el qual vegis que baixa l'Esperit i es queda sobre ell, aquest és el qui bateja en Esperit Sant.» I tot seguit ho certifica: «I jo l'he vist i dono testimoni que aquest és l'Elegit de Déu». Per primera vegada en la història de la humanitat, l'Esperit de Déu ha pogut trobar repòs en un home de carn i ossos com nosaltres i ha pogut «quedar-se sobre ell».

JOSEP RIUS-CAMPS

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI RICART
Claretia i biblista

Els evangelis són els primers textos que parlen de Jesús? (I)

«El Nou Testament despunta ja en l'Antic Testament» i ens fa descobrir que el Messies (=el Crist, l'Ungit) ja està anunciat en el Primer Testament. Els evangelistes Marc, Mateu, Lluc i Joan són els que més coses ens diuen de Jesús, però els quatre evangelis no són pas els primers textos que parlen de Jesús de Natzaret.

Les cartes autèntiques de sant Pau (Romans, 1 i 2 Corintis, Colossencs, Gàlates, Filipencs, 1 Tessalonicencs, Filèmon) són, cronològicament parlant, els primers textos del Nou Testament: ens permeten remuntar de vegades, una mica més enllà de l'any 50, ja que en algunes ocasions Pau cita en el seu text tradicions de les quals no és autor, que ha rebut i que dona a conèixer o recorda als seus lectors. Aquest és el cas d'un himne litúrgic molt antic que figura a Filipencs (2,6-14) i és uns quants anys anterior a la redacció de la carta: aquest himne es pot datar pels volts de l'any 50 dC. L'himne expressa l'admiració per la manera com Déu, a través del seu Fill, s'ha rebaixat fent-se home entre els homes per l'Encarnació i després el rebaixament suprem (anorreament), acceptant de ser mort en creu per la mà d'aquells amb els quals s'ha barrejat. La Resurrecció és la resposta del Pare a un amor marcat per una fidelitat tan enormement exigent: «Es feu obedient fins a la mort i una mort de creu.»

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYA
CRISTIANA.CAT

Diumenge II de durant l'any

Lectura primera

Is 49,3.5-6

*T'he fet llum de tots els pobles
perquè la nova salvació
arribi d'un cap a l'altre de la terra*

Lectura del llibre d'Isaïes:

El Senyor em digué: «Ets el meu servent, Israel, estic orgullós de tu.» El Senyor m'ha format des del si de la mare perquè fos el seu servent i fes tornar el poble de Jacob, li reunís el poble d'Israel; m'he sentit honorat davant el Senyor, i el meu Déu ha estat la meua glòria; però ara ell em diu: «És massa poc que siguis el meu servent per restablir les tribus de Jacob i fer tornar els supervivents d'Israel; t'he fet llum de tots els pobles perquè la nova salvació arribi d'un cap a l'altre de la terra.»

Salm responsorial

39

Tenia posada l'esperança en el Senyor,
i ell, inclinant-se cap a mi,
ha inspirat als meus llavis un
càntic nou,
un himne de lloança al nostre Déu.

*R. Aquí em teniu: Déu meu,
vull fer la vostra voluntat.*

Però vós no voleu oblacions ni sacrificis,
i m'heu parlat a cau d'orella;
no exigiu l'holocaust
ni l'expiació. *R.*

Per això us dic: «Aquí em teniu:
com està escrit de mi en el llibre,
Déu meu, vull fer la vostra
voluntat,
guardo la vostra llei al fons
del cor.» *R.*

Anuncio amb goig la salvació
davant el poble en dia de
gran festa.
No puc deixar d'anunciar-la,
ho sabeu prou, Senyor. *R.*

Lectura segona

1Co 1,1-3

*Us desitjo la gràcia i la pau de Déu,
el nostre Pare,
i de Jesucrist, el Senyor*

Lectura la primera carta de sant Pau als cristians de Corint:

Pau, que per voler de Déu ha estat cridat a ser apòstol de Jesucrist, i el seu germà Sòstenes, a la comunitat de Déu que és a Corint, als santificats en Jesucrist, cridats a ser-li consagrats, en unió amb tots els qui pertot arreu invoquen el nom de Jesucrist, el nostre Senyor i el d'ells. Us desitjo la gràcia i la pau de Déu, el nostre Pare, i de Jesucrist, el Senyor.

Evangelí

Jn 1,29-34

*Mireu l'anyell de Déu,
que pren damunt seu el pecat del món*

Lectura de l'evangelí segons sant Joan:

En aquell temps, Joan veié que Jesús venia i digué: «Mireu l'anyell de Déu, que pren damunt seu el pecat del món. És aquell de qui jo deia: Després de mi ve un home que m'ha passat davant, perquè, abans que jo, ell ja existia. Jo no sabia qui era, però vaig venir a batejar amb aigua perquè ell es manifestés a Israel.» Després Joan testificà: «He vist que l'Esperit baixava del cel com un colom i es posava damunt d'ell. Jo no sabia qui era, però el qui m'envià a batejar amb aigua em digué: "Aquell sobre el qual veuràs que l'Esperit baixa i es posa és el qui bateja amb l'Esperit Sant." Jo ho he vist, i dono testimoniatge que aquest és el Fill de Déu.»

Al·leluia

Jn 1,14a,12a

*El qui és la Paraula es va fer
home i plantà entre nosaltres el
seu tabernacle. A tots els qui l'han
rebut, els concedeix poder ser fills
de Déu.*

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 3)

Gener

19. DIUMENGE

Diumenge II de durant l'any, Verd.

Lectures: Isaïes 49,3.5-6 / Salm 39 / 1 Corintis 1,1-3 / Joan 1,29-34

SANTORAL: Canut, rei; Gumersind i Servideu, mr.; beat Jaume Sales, prev. i mr.; Màrius, Marta, Audifaç i Àbac, mr.; Pia i Germana, mr.

20. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Samuel 15,16-23 / Salm 49 / Marc 2,18-22.

O bé: **Sant Fabià** (ML), Vermell; **Sant Sebastià** (ML), Vermell.

21. DIMARTS

Sants Fructuós, Auguri i Eulogi (F), Vermell. Lectures: 1 Samuel 15,16-23 / Salm 49 / Marc 2,18-22

SANTORAL: beata Josepa Maria de Santa Agnès, rel.

22. DIMECRES

Sant Vicenç (MO), Vermell. Lectures: 1 Samuel 17,32-33.37.40-51 /

Salm 143 / Marc 3,1-6

SANTORAL: Agnès, vg. i mr.; Anastasi, monjo i mr.; Gaudenci, b.; beata Laura Vicuña, rel.

23. DIJOUS

Sant Ildefons (MO), Blanc. Lectures: 1 Samuel 18,6-9;19,1-7 / Salm 55 / Marc 3,7-12. Tortosa: **Sant Francesc Gil de Federic** (ML), Vermell.

SANTORAL: Agatàngel, mr.; Climent, b. i mr.; Emerenciana, vg. i mr.

24. DIVENDRES

Sant Francesc de Sales (MO), Blanc. Lectures: 1 Samuel 24,3-21 / Salm 56 / Marc 3,13-19

SANTORAL: Felicià, b. i mr.

25. DISSABTE

Conversió de Sant Pau (F), Blanc. Lectures: Fets 22,3-16 / Salm 116 / Marc 16,15-18

SANTORAL: Bretanió, b.; Elvira, vg. i mr.

El Sant 20 GENER

Sant Fabià

El ministeri pontifici no sempre ha estat com el coneixem ara. Durant els primers segles no tots els Papes arribaven a la Seu de Pere després d'una llarga carrera eclesial i l'elecció del Bisbe de Roma de vegades es feia per simple aclamació popular. Aquest és el cas del papa sant Fabià (c. 200 – 250).

Fabià era un cristià laic de fora de Roma que es trobava a la Ciutat del Tíber quan va morir el papa Anter l'any 236. Els cristians es van aplegar per escollir-ne el successor i Fabià també s'hi va afegir. Mentre deliberaven, tot d'una un colom blanc se li va posar sobre el cap. Tota l'assemblea ho va interpretar com un senyal diví, el van ordenar de prevere i acte seguit el van proclamar Papa. En aquest inesperat ministeri, sant Fabià va destacar per enviar missioners a la Gàl·lia, condemnar les heretgies i organitzar l'atenció als pobres. Va morir màrtir durant una persecució.

Combregar. Un greu problema

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS
Professor de l'Institut Superior
de Litúrgia de Barcelona

Poc podien imaginar els bisbes que participaren en el IV Concili del Laterà (1215) la situació que, actualment, vivim, en el si de les comunitats catòliques de ritu romà, sobre la praxi de la comunió sacramental. Ells varen legislar sobre l'obligació dels batejats de confessar-se i combregar, si més no, un cop l'any per Pasqua. És obvi que, aquest deure s'imposa perquè, en aquell moment, la majoria de catòlics no ho feia mai. Tan important ho creien aquells pares conciliars que, als desobedients, se'ls prohibeix l'accés a l'església i, en morir, se'ls nega una sepultura cristiana (cf. Denzinger – Hütermann, 812). La situació actual, però, és exactament la contrària, si més no, pel que fa a la recepció de la comunió. Pel que fa a la confessió, continuem amb dificultats, independentment de si corre el segle XIII o el XXI.

Lligada amb aquesta qüestió, però, hi ha l'afer sobre el qual aquí volem reflexionar breument. Tot pastor d'ànimes sap que, moltes de les persones que combreguen quotidianament o cada diumenge, no tenen una vida penitencial a l'altura de la vida espiritual que reclama i alimenta el pa del cel. I, en dir «penitencial», incloem la celebració del sagrament del perdó dels pecats, però no exclusivament. La confessió dels pecats davant el sacerdot és el punt cim del camí de conversió, però no l'únic punt d'aquest camí.

I què podem dir de la recepció de la comunió? Els qui tenen cura pastoral — el pastor coneix les ovelles — saben perfectament que no pas poques persones s'acosten a combregar sense les degudes disposicions espirituals. Pensem en celebracions exequials, matrimonials, festes concretes al llarg de l'any, misses pels difunts de la família o coneguts,

etc. A més dels qui viuen una relació de parella «irregular» (eufemisme habitual per no dir el mot precís: pecaminosa) i que en els darrers anys han augmentat enormement, trobem els catòlics anomenats, paradoxalment, «no practicants». Aquests, que sempre són ben vinguts a les nostres assemblees, haurien de saber que no poden acostar-se a combregar. Algú, però, els ho diu? El Catecisme, sí. En parlar de l'obligació de l'eucaristia dominical, afirma: «Els qui deliberadament no compleixen aquesta obligació cometen un pecat greu» (CEC 2181). I, és obvi que, amb un pecat greu a la consciència, hom no es pot acostar a rebre la comunió.

Heus ací una qüestió sacramental, lligada amb la fe, que convindria afrontar des del màxim nivell a les Esglésies particulars, i no pas cobrir-la amb un desconcertant silenci, com si no passés res anòmal. No convertir la comunió sacramental en una mena de premi per als bons, com seria propi d'una mentalitat rigorista, no significa anar a l'altre extrem, i reduir-la a un ritu merament formal o emocional, buit de sentit diví. Els ministres sagrats són responsables de l'eucaristia que confeccionen i custodien.

Per això diem que cal afrontar aquesta qüestió, i no pas per tal d'excloure ningú, ans al contrari. En primer lloc, per evitar que els nostres germans que ho viuen malament no combreguin per a la seva condemna, segons l'ensenyament paulí (1Co 11,29) i, en segon lloc, perquè, ajudats eficaçment per la maternitat eclesial, puguin descobrir la bellesa de l'autèntica comunió amb el Pare per Jesucrist en l'Esperit Sant, aquella que és sacramental i alhora existencial. Així, en les nostres celebracions, Déu serà degudament glorificat.

Centenari de la basílica de Santa Maria de Vilafranca del Penedès

XAVIER AYMERICH

La basílica de Santa Maria de Vilafranca del Penedès es va omplir de gom a gom el dimarts 7 de gener per celebrar el centenari de la concessió del títol de basílica menor, per part del papa Benet XV, el mateix dia de l'any 1920. Finalment va ser el vicari general del bisbat de Sant Feliu, mossèn Josep Maria Domingo, qui va presidir la celebració, en absència del bisbe Agustí per una indisposició d'última hora. La missa solemne, que coincidia a més a més amb la festa de sant Ramon de Penyafort, copatró de la vila, va ser concelebrada per un bon nombre de preveres, amb l'assistència també del diaca i de diversos acòlits.

La presència institucional estava encapçalada per l'alcalde de Vilafranca, Pere Regull, acompanyat de diversos regidors de l'Ajuntament, el Síndic de Greuges, el president del Consell Comarcal, a més d'altres representants de la societat civil vilafranquina, del bisbat i la Comissió Parroquial Santa Maria 2020.

La celebració del centenari, a més de ser un motiu d'impuls per a la vi-

da cristiana de la comunitat que s'hi aplega per celebrar la fe, és també un estímul per a tota la vila i comarca, ja que la basílica és un edifici emblemàtic que està precisament en ple procés de rehabilitació i calen ajuts des dels diferents àmbits per poder col·laborar en la necessària preservació del temple.

La celebració va comptar amb la participació de la Schola Gregoriana de Vilafranca. Després de la missa hi va haver una aportació musical a càrrec del cor Ave Verum, acompanyat de l'orquestra de cambra Art&So i l'organista Berenguer Montserrat, sota la direcció de Miquel Benito; el moment culminant del breu concert va ser la interpretació de l'*Ave Verum* de Mozart.

Amb motiu del centenari s'ha dissenyat un nou escut per a la basílica parroquial, alhora que s'han recuperat els dos símbols basilicals, el conopeu i el tintinacle —els originals del 1920 s'havien perdut amb la crema de l'església l'any 1934—, que van ser col·locats al presbiteri durant tota la missa. Al final van ser beneïts i traslladats al lloc on seran exposats permanentment en un indret proper a l'entrada de la basílica.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Homilies

Diuen que es prepara una norma per tal que les homilies no passin de deu minuts. És veritat?

Crec que l'homilia ha de ser proporcionada, en harmonia amb la resta de la celebració. No pot ocupar el primer lloc ni de bon tros. De vegades, l'homilia es menja la resta de la celebració i això no és conforme a l'esperit de la litúrgia. L'homilia s'integra en el conjunt de la litúrgia de la Paraula. A la llum de la Paraula de Déu, il·lumina la nostra vida i aporta formació cristiana. Aquest és un aspecte important, especialment avui, que en molts fidels falta formació en la fe. Al llarg de l'any litúrgic cal tractar els temes fonamentals de la nostra fe. Algun membre de la Cúria romana ha expressat la seva opinió sobre la durada de les homilies i la seva estructura. Crec que amb encert. En deu minuts, si s'ha preparat bé, es pot dir molt (que no és el mateix que dir moltes coses). Seria interessant fer una enquesta als nostres fidels a la sortida del temple i preguntar-los què s'ha dit a l'homilia. Amb tot, crec que ha de prevaldre sempre la sensatesa i evitar que el ritme de pressa frenètica que vivim s'apodori de les nostres celebracions. De vegades, penso, que en les nostres celebracions parlem molt i resem poc. En la missa hem d'escoltar, però també lloar, resar, impregnar-nos del gran misteri que s'hi celebra. Pel que fa a l'homilia, vull apuntar que el que els fidels ens diuen de les nostres homilies ens pot ser de gran utilitat per millorar-les.

PER ENVIAR CONSULTES
AL DR. MATEO:

elconsultori@hotmail.com
Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

Què ens ha deixat el Nadal?

Les festes nadalenques, les grans celebracions populars i festives ja han passat. La societat va emmagatzemar «consum» entre presses i desenfrenament. Calia disfrutar al màxim. Han brillat pobles i ciutats, es van instal·lar espectacles de llum i color a places i avingudes, petits grups, potser improvisats, van cantar nadales pels pobles i viles d'Andalusia. Ara que ja som a la «costa de gener», ara que ha tornat la prosa més radical, ara que tot és una mica més difícil i potser intel·ligible, ens podem preguntar: «I què ens ha deixat el Nadal?» Des de la riba de la fe, la resposta és clara i diàfana. El Nadal ens ha deixat tres notícies bellíssimes, tres missatges esplèndids.

Primer, el Nadal ens ha deixat un Salvador. Així ho van anunciar els àngels als pastors, en l'alta matinada palestina: «No tingueu por! Us anuncio una bona nova. Us ha nascut un Salvador, el Messies, el Senyor.» Per tant, estem salvats.

Segon, el Nadal ens ha deixat un Camí. Jesús mateix es va proclamar «Camí» i ens va oferir els «valors del seu Regne»: «Veritat, amor, justícia i llibertat.»

Tercer, el Nadal ens ha deixat un Estel. L'Estel que va guiar els Mags d'Orient, els petits «estels» que se'ns mostren com a «signes dels temps», dels quals ens va parlar amb optimisme esperançat el papa Joan XXIII, avui als altars. Cal que estiguem atents a aquests «signes» que marquen «rums i ritmes» per aconseguir els millors objectius.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Legalitzar l'insult

L'acord de govern entre PSOE i Podemos no ens aporta la tranquil·litat que necessita el país. No sabem a quins pactes han arribat ni l'extensió. Crec que ni ells mateixos ho saben i que la improvisació és a l'ordre del dia. En el que sí que sembla que estan d'acord tots dos líders polítics, el tandem Pedro-Pablo, és a despenalitzar els insults a la corona i a les idees i als símbols religiosos. És a dir, es podrà insultar i agredir impunement en nom de la llibertat d'expressió amb el visiplau dels qui governen, i aquí no passa res. La base per a una bona convivència és el respecte entre els que no pensen igual. Com es pot legalitzar l'insult?

LOURDES CAMPS CARMONA
Barcelona

Una renda bàsica evangèlica

La nostra societat té obert un debat seriós sobre la possibilitat d'establir una renda bàsica universal o sigui que, tota persona major de 18 anys, pugui rebre un ingrés mensual de l'Estat, com a mínim, de la meitat del sou mínim interprofessional. Hi ha moltes persones i institucions que en són partidàries i moltes altres que ho veuen molt difícil d'aconseguir. Sens dubte, aquest ingrés seria una mesura solidària i fraternal.

El debat és obert, però avui, allò que volem comentar és si aquesta renda bàsica és conforme amb l'Evangeli del bon Jesús. Fa dies que en parlem entre amics i tots coincidim a dir que sí que ho és. La paràbola dels treballadors de la vinya, la multiplicació dels pans i dels peixos, la doctrina dels Pares de l'Església amb els pobres, sant Tomàs d'Aquino i el dret a sobreviure,

sant Tomàs Moro i la seva utopia, etc., tot ho avala.

Les persones que no ho veuen clar parlen del cost elevat de la mesura i de la possibilitat que hi hagi gent que amb la renda ja no busquin feina. Són arguments que cal tenir en compte. Sobre el cost és clar que no es podrà implantar de cop i que caldrà fer-ho progressivament, amb criteris objectius, de territori, d'edat o de necessitat. En el tema de buscar feina és possible que una minoria s'hi conformi, però la majoria voldrà treballar i poder guanyar més. Caldrà avançar assenyadament i *ad experimentum*.

FAMÍLIA PONT-MONTANER
Terrassa

Tot un exemple

Els mitjans de comunicació es van fer ressò d'un accident provocat per una turista durant l'audiència del papa Francesc de final d'any. Com passa habitualment, el Papa saluda les persones i, en un moment en què es va girar, una dona li va agafar la mà bruscament i el va desestabilitzar. El Papa es va enfadar molt i li va picar la mà. El *primus primi* de cada persona és diferent i encara més quan afecta el teu físic. Entenc que, com qualsevol home, en aquest cas de 83 anys, l'impuls el va portar a defensar-se. És humà.

Ara bé, Francesc no va trigar ni cinc dies a demanar disculpes en públic. Durant l'Àngelus, va comentar que, de vegades, perdem la paciència. Tot un exemple a seguir. Segurament, ho va fer pel seu ple convenciment en el seguiment de Jesucrist però, a més, perquè és un personatge públic de transcendència mundial. Quant n'han d'aprendre els polítics!

CRISTINA CASALS MASSÓ
Esplugues de Llobregat

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Horitzó prometedor del cinema espiritual en dotze estrenes

FORTUNA (2018), de Germinal Roaux

Obra imprescindible sobre l'hospitalitat. En un monestir els monjos acullen refugiats, entre ells una nena etiop de 14 anys, en la qual descobrirem una força extraordinària i una dignitat immensa. L'última pel·lícula de Bruno Ganz —com el prior de la comunitat, que es converteix en mestre espiritual— ens guia sobre el significat de l'acollida.

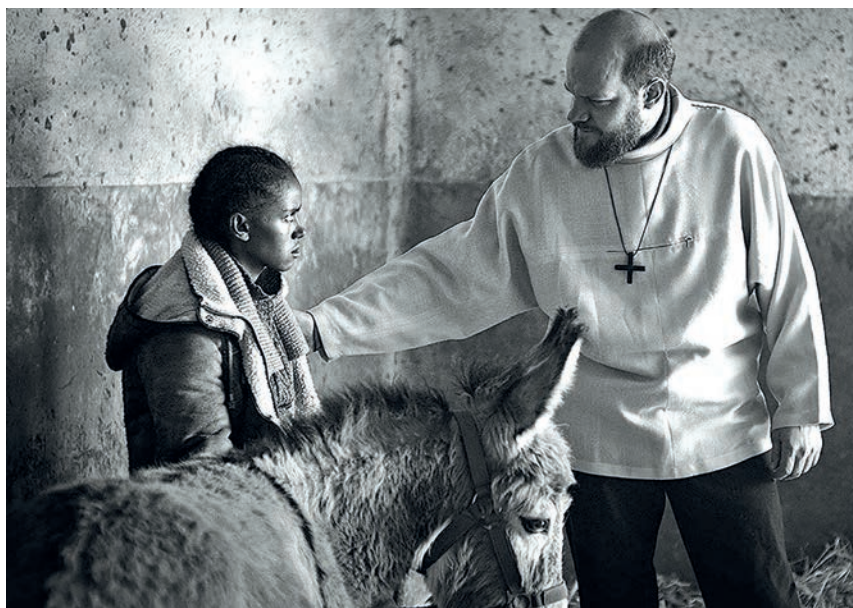
THE PAINTED BIRD (2019), de Václav Marhouľ

Aquesta pel·lícula txeca ens situa davant l'holocaust amb la mirada d'un nen, però sense l'humor de *La vida és bella*. Un infant anònim sobreviu en un país no identificat de l'Europa de l'Est al final de la Segona Guerra Mundial. Enmig del desastre, apareixen miracles de la gràcia, com una mà que sosté o un mos de pa compartit, i aquí el que és petit s'engrandeix.

DIOS EXISTE, SU NOMBRE ES PETRUNYA (2019), de Teona Strugar Mitevska

Film inspirat en fets reals, ocorreguts el 19 de gener del 2014 a Macedònia durant l'Epifania ortodoxa. Segons la tradició, un bisbe llança una creu al riu perquè un grup d'homes la recuperin. Però aquest cop és una dona qui aconsegueix trobar-la, i això suposa un escàndol en una societat patriarcal.

MN. PEIO SÁNCHEZ

«Fortuna»

UN AMIGO EXTRAORDINARIO (2019), de Marielle Heller

Tom Hanks interpreta el ministre presbiterià Fred Rogers, creador i presentador d'un conegut programa de televisió per a nens als anys seixanta als Estats Units. Lloyd Vogel (Matthew Rhys), un periodista pessimista, viurà una experiència de conversió des de l'amistat amb Rogers, que simplement procura estimar-lo amb el cor de Déu.

VIDA OCULTA (2019), de Terrence Malick

Una pel·lícula biogràfica i contemplativa sobre la vida de l'objector de consciència austríac Franz Jägerstätter (1907-1943). Narra la vida interior d'aquest camperol creient i de la seva dona, els quals assumeixen el compromís d'oposar-se al nazisme i es neguen a prendre les armes. Una pel·lícula sobre el discerniment i la consciència, sobre la llibertat i l'amor, amb Déu a l'horitzó.

PAN DEL CIELO (2018), de Giovanni Bedeschi

El director comenta sobre la pel·lícula: «Em va venir la inspiració per filmar-la després de molts anys de treball voluntari al menjador social Sant Francesc per a persones sense llar, dirigit pels caputxins. Allí hi he sentit històries extraordinàries.» Aquesta n'és una, sobre un nadó que només veuen uns quants, els que tenen uns ulls especials capaços de veure l'Invisible.

ETER (2018), de Krzysztof Zanussi

Història d'un metge diabòlic que

«Vida oculta»

«Pan del cielo»

elimina els seus pacients durant el nazisme i que esdevé una paràbola de l'abús de la ciència per manipular les masses, privant les persones de la llibertat i l'opció d'escollir entre el bé i el mal. Un encontre amb *El judici final*, que s'expressa en el tríptic medieval de Hans Memling i que mostra un doble destí.

ESPECIALES (2019), de Olivier Nakache i Éric Toledano

Un jueu i un musulmà lluiten per les persones autistes, de vegades entre greus dificultats. Els autors d'*Intocable* segueixen la línia de transmetre la profunditat de l'ésser humà a través de la comèdia, amb un ritme frenètic que captiva. Tots som especials i aquí, des dels joves autistes fins als cuidadors, tots aprenen de tots.

«Corpus Christi»

HARRIET (2019), de Kasi Lemmons

Història basada en la vida de l'abolicionista Harriet Tubman (Cynthia Erivo), que va alliberar nombrosos esclaus després d'haver-ne escapat ella mateixa el 1849. El vell espiritual negre *Go Down Moses* —que es refereix a la fugida jueva d'Egipte— esdevé un codi als camps d'esclaus per avisar que, quan s'entona, ha arribat l'hora de fugir cap a la llibertat.

CORPUS CHRISTI (2019), de Jan Komasa

Després de viure una conversió espiritual en una presó, un delinqüent de 20 anys es fa passar per sacerdot en una comunitat immersa en el dolor per una tragèdia viscuda arran d'un accident d'automòbil. Temes com la salvació i el sacrifici, la condemna i la redempció, es donen la mà en aquest film.

SOUND OF FREEDOM (2020), d'Alejandro Monteverde

La història de Tim Ballard (Jim Caviezel) un exagent de Seguretat Nacional dels Estats Units, que s'enfronta al tràfic de persones al llarg de Llatinoamèrica salvant les vides de centenars de nens. Està basada en el rescat, dut a terme per l'organització Operation Underground Railroad, de 127 nens víctimes d'exploatació sexual a Colòmbia.

FÁTIMA (2020), de Marco Pontecorvo

Superproducció sobre les aparicions de Fàtima, on tres nens portuguesos reben unes revelacions extraordinàries durant la Primera Guerra Mundial. Un guió que protagonitzen Harvey Keitel, Stephanie Gil i Sonia Braga. Té prevista l'estrena el 24 d'abril.

MACIÀ GRAU
Girona

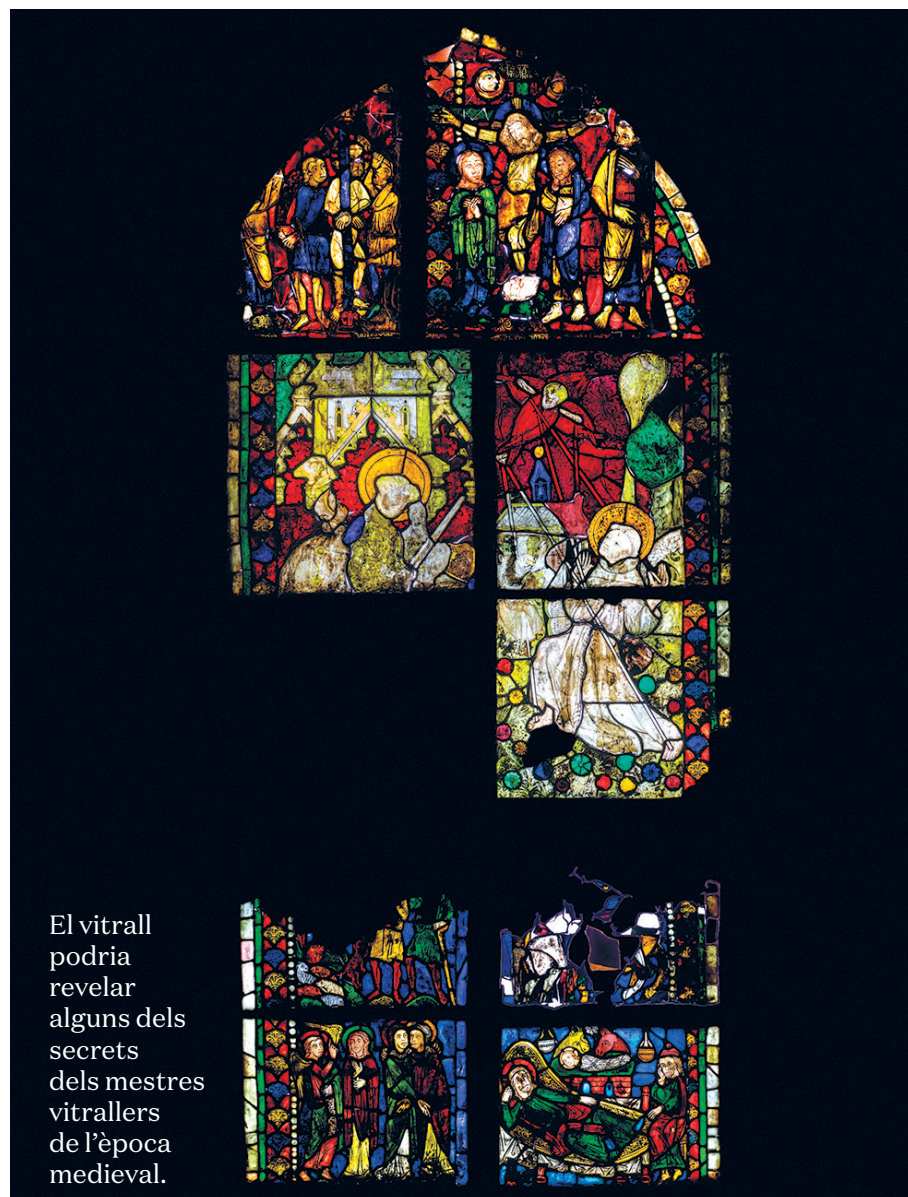
Després de gairebé 500 anys amagat, les restauradores han trobat un dels vitralls medievals més antics de Catalunya

La catedral de Girona descobreix un nou tresor artístic

Més de deu segles després de la construcció de la catedral de Girona, el temple continua aportant nous tresors artístics al patrimoni religiós del nostre país. Ja ho va fer a mitjans del segle XIX, quan gairebé per pura casualitat s'hi va descobrir el Tapís de la Creació (s. XI), i aquesta vegada ho ha tornat a fer amb la descoberta d'un dels vitralls medievals més antics que es conserven a Catalunya.

Seguint l'exemple del Tapís de la Creació, aquest vitrall de 3 metres d'alçada va ser descobert de manera fortuïta, durant el procés de restauració del retaule del Corpus Christi de la capella de Sant Francesc i Sant Martí. El finestral havia restat amagat darrere d'aquest retaule durant 457 anys, fins que el 17 d'octubre passat la restauradora Laia Roca va advertir de la seva presència a la part posterior

Capitol Catedral de Girona - Gemma Martz

El vitrall podria revelar alguns dels secrets dels mestres vitrallers de l'època medieval.

ANNA SANTOLARIA
«Si ens centrem en només els vitralls figuratius, el de Girona és el més antic de Catalunya»

Sant Sepulcre i una altra dedicada a la Verge. El nostre vitrall podria estar col·locat a la part dedicada a Crist.»

Aquests motius el converteixen en el vitrall figuratiu més antic de Catalunya, ja que tot i que al monestir de Santes Creus hi ha un finestral cistercenc que data del 1210, en aquests no s'hi representa cap imatge ni escena: «Fins ara Santes Creus llueïa la credencial de tenir el vitrall més antic de Catalunya, i ara els gironins també en formem part. A més, si ens centrem en només els vitralls figuratius, el de

Girona és el més antic.»

del retaule, en un espai on suposadament no hi havia d'haver res.

Un finestral dividit en dos mestres vitrallers

Anna Santolaria, restauradora de vitralls, va ser una de les primeres persones que va tenir accés a la peça un cop descoberta, i serà la responsable d'analitzar-ne a fons totes les característiques, tant artístiques com històriques. Com explica, aquesta descoberta va suposar una gran sorpresa: «És increïble que el vitrall estigués allí esperant-nos. Aquest Nadal vaig anar a l'estranger per poder treballar amb una peça del 1250, però ara veig que en tenia una molt més a prop de casa».

Amb la troballa feta, el primer pas que calia era datar-la, i amb l'estudi es va conèixer que està dividit en dos mestres vitrallers molt diferenciats: «Una part data del segle XIV i la podem encabir dins l'estil gòtic internacional, i l'altra, que es devia construir pels volts del 1230, creiem que ja havia format part de l'antiga catedral romànica de Girona.»

Pel que fa als motius representats en les dues parts, la del segle XIV està formada per dues figures de sant Martí i sant Francesc, tot i que la part inferior de sant Martí no s'ha conservat.

El fragment de 1230 el formen sis plafons, tots relacionats amb la vida de Jesucrist: «Als dos de dalt hi ha la flagel·lació i la crucifixió, i als quatre de baix s'hi representa l'anunciació i la visitació, la nativitat, l'anunciació dels pastors i l'adoració dels reis», exposa Santolaria. Això concorda a la perfecció amb els estudis que s'han fet de l'antiga catedral romànica, que conclouen que estava clarament bipolaritzada: «Sabem que la catedral tenia una capella dedicada al

El procés de restauració

El següent pas serà restaurar el vitrall perquè es pugui exposar el més aviat possible al museu de la catedral, on compartirà l'espai amb el Tapís de la Creació. La responsable de dur a terme aquesta tasca serà la mateixa Anna Santolaria, que explica que el procés permetrà extreure'n informació fins ara inèdita: «El vitrall ens explica moltes coses, com per exemple que el van desmuntar per peces per recol·locar-lo a la nova catedral. Ens mostrarà com va funcionar aquest canvi de capçalera romànica a capçalera gòtica.»

Pel que fa als aspectes més tècnics, el principal dubte que té la restauradora és el de saber si entre el plom i els vidres s'hi trobarà massilla o algun tipus d'argila que s'hauria pogut utilitzar per impermeabilitzar el vitrall: «Sabem quin plom i quin vidre s'utilitzava, però si hi trobem algun material afegit podríem saber si a l'edat mitjana ja es feia servir argila o no. Els experts creuen que no, però ara és una bona oportunitat per saber si les hipòtesis són correctes.»

Un cop s'hagin fet totes les anàlisis corresponents es procedirà a intervenir sobre la peça, que tot i estar en un bon estat de conservació, necessita una neteja a fons perquè recuperi els colors originals, com explica Santolaria: «Ens ha sorprès el seu bon estat tot i la seva ubicació, però el vitrall necessita una neteja a fons i que els ploms agafin una mica més de força. Soldarem de nou totes les petites fractures que hi ha als ploms i netejarem totes les pintures utilitzant el microscopi, ja que la part del segle XIV no està gaire estable.»

«Ens ha sorprès el seu bon estat tot i la seva ubicació, però el vitrall necessita una neteja i que els ploms agafin una mica més de força»

J. J. MORESO I F. DIEGO

La tranquil·la llibertat d'un creient

La tarda del darrer diumenge de l'any hem acomiadat a Roquetes i a Cinctorres (diòcesi de Tortosa) Mn. Domingo Escuder Giner (1941), que ens ha deixat després d'una llarga malaltia, suportada amb el valor i la bonhomia que sempre l'han caracteritzat, i sense renunciar en cap moment a l'escolta desinteressada i el somriure ple d'afecte i bondat. Els autors d'aquesta nota vam ser alumnes seus al Seminari de Tortosa (del qual, més tard, seria rector) durant els anys de la transició democràtica, ja en fa més de quaranta. Ens explicava Història de la filosofia, amb els dos gruixuts volums publicats per l'editorial Herder de Johannes Hirschberger. Guiats per la pulcritud extrema de Domingo, vam endinsar-nos en la història de les

idees, dels antics presocràtics a Edmund Husserl, que és fins on arribava aquesta història. El seu amor per les idees era incondicional, ens mostrava com de tots els filòsofs hi havia alguna cosa a aprendre. Tenia la llibertat d'un intel·lectual (ho ha recordat el seu cosí i company nostre, mossèn Toni Borràs) i la tenia d'una manera tranquil·la.

Mn. Domingo fou un home discret, d'una gran senzillesa i humilitat, i amb un sentit de l'humor intel·ligent i fi. Poc amic de les presses i de les idees a l'engròs, sabia que pensaments i desitjos es teixeixen amb paciència i subtilesa. I nosaltres, que érem joves i impetuosos, vam aprendre del seu exemple quotidià, preparant cada sessió amb esquemes i l'estudi seriós. Només allunyats dels dogmatismes i dels fanatismes, podríem construir una casa habitable. La petjada que va imprimir a la nostra manera de fer ens ha marcat per sempre més.

Mossèn Domingo era un intel·lectual, però era també un creient. Més ben dit, era un intel·lectual creient. Tenia la convicció que la raó sola és insuficient per desentranyar el misteri de la vida. Per això li agradaven els filòsofs que havien posat al centre de la seva reflexió aquesta dimensió espiritual dels humans, com John Henry Newman, un important membre de la prestigiosa comunitat acadèmica d'Oxford, abans de convertir-se al catolicisme a meitat del segle XIX, i que fa poc més de dos mesos ha estat canonitzat pel papa Francesc.

Deixeble del Dr. Manyà i membre del patronat de la Fundació Fe i Cultura, aviat va endinsar-se en Ramon Llull, de qui fou un gran coneixedor, i alhora va contribuir a apropar la seva obra a molts; de manera especial creant un interessant grup de diàleg i estudi, a propòsit de temes com la cosmologia, o ciència i fe avui. Aquesta manera original de conjuminar fe i raó li feu possible ser un capellà proper, sempre comprensiu dels anhels i, alhora, de les misèries dels humans. Vam compartir amb ell experiències lluminoses d'aquest altre vessant a la parròquia del Raval de Crist. Ara ens ha deixat, però com deia el poeta Ovidi «*haec mihi semper erunt imis infixi medullis*», és a dir, «aquestes coses sempre quedaran inscrites al meu (nostre en aquest cas) moll de l'os».

Tenia la convicció que la raó sola és insuficient per desentranyar el misteri de la vida

Mesurador de gas radó utilitzat pel Laboratori de Radó de Galícia per controlar els índexs d'aquest gas dins les cases.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Un causant de càncer de pulmó: el radó

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

El radó és un gas poc conegut. I que pot ser perjudicial per a la salut, pocs ho saben. Químicament és un dels elements del grup de gasos nobles (té per símbol Rn i és el número 86 a la taula dels elements). Fou descobert el 1900 i aïllat per primera vegada el 1908. Procedeix de la desintegració dels elements radioactius, principalment del radi i és també radioactiu. El del radi es desintegra amb una vida mitjana de 3,8 dies. Com que és inodor, incolor i insípid només és detectable amb un aparell adequat. Com que els elements radioactius del subsol són pertot arreu, aquest gas també es troba a tot arreu, amb concentracions variables (més abundós en terres poroses que en compactes), i pot penetrar, i penetra, en els habitatges.

I ara s'ha vist que pot ser origen de càncer de pulmó segons informe de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) del 2014, afirmant que hi ha evidència provada que és un agent que s'associa al càncer de pulmó. Aquí podem notar que ja al segle XVII s'havia constatat que treballadors de mines d'urani (on abunda més que enlloc el radó) acabaven amb càncer de pulmó. Però, és clar, aleshores se n'ignorava la causa. Però ara ja sabem, segons

diu l'OMS, que el radó és la segona causa de càncer de pulmó després del tabac. A Espanya tenim el cas del gallec Salvador M. Saiñas que va morir el 2017 amb 38 anys de càncer d'aquest tipus. Era un home de dieta equilibrada i no fumador. La seva esposa Amelia Paz, pel que li digueren, va sospitar que podia ser el radó la causa de la malaltia del seu marit. Va instal·lar aparells a casa durant tres mesos per mesurar la concentració radioactiva que hi hagués a l'habitatge i s'hi van registrar 170 becquerels per m³ (becquerel, abreujadament Bq, és la unitat de radiació) i l'OMS recomana que no es passi de 100 Bq/m³. La cosa sembla clara. I és que Galícia és un dels indrets d'Espanya amb més radó per la classe de terreny que té. Això va fer posar sobre la taula un debat sobre aquest gas radioactiu.

Hem de dir, no obstant, que l'Estat espanyol ha fet poc cas de les recomanacions. Tant el Ministeri de Sanitat com l'àrea de Treball i el Ministeri de Foment (per al Codi Tècnic d'Edificació) ho haurien de tenir més en compte. I, també cal dir-ho, poques són les persones que coneixin el perill d'aquest gas. Per això ho hem volgut explicar en aquest article. Esperem que aviat s'hi faci alguna cosa més.

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**

Arxiver dels Caputxins

TRADICIONS REMEIERES

La soja o «pèsol xino»

El conreu de la soja o *soia* (llat., *Glycine max*; cast., *soja*, *soya*) als territoris del sud-est asiàtic és antiquíssim, almenys des de fa uns cinc mil anys. Aquesta planta fa unes flors verdoses violades i unes tavelles amb un fruit lleguminós, molt oliós, força semblant al pèsol, i dotat d'un elevat valor biològic comparable a la proteïna animal, puix que la soja conté uns greixos olivosos molt bons per a la salut, força similars als aportats pel peix blau. Darrerament els científics han descobert que la soja activa la circulació i que té efectes antioxidants molt beneficiosos per a la salut.

Tradicionalment, a la Xina, l'Índia i el Japó se sol preparar amb la llavor de soja una beguda fermentada molt nutritiva i, encara, amb aquest llegum molt —i una volta extret l'oli— amb la farina pastosa resultant, a força indrets d'Àsia preparen una mena de coques que couen al forn i que són molt gustoses i de bon nodriment. Recordem que una tercera part de l'oli consumit arreu del món s'extreu de la sement de soja i, conseqüentment, és l'oli mundialment més emprat a la cuina i a la indústria i la soja és, alhora, una planta farratgera molt apreciada per a la fabricació de pinsos.

A Europa començà a introduir-se el conreu de la soja l'any 1908, quan es descobrí que la seva farina és la més rica en proteïnes i que la llet de soja és

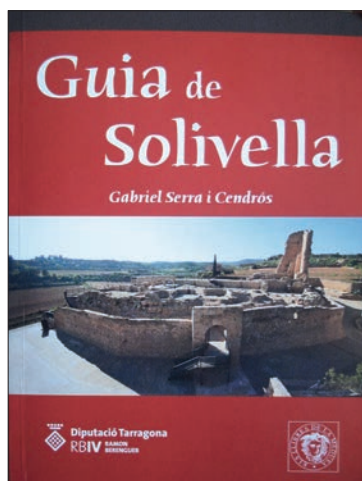
especialment saludable i nutritiva per a l'organisme. Tot i que el seu consum aquí a casa nostra no està encara gaire estès, hom troba, tanmateix, la presència de la soja en força begudes i germinats i, sobretot, en productes dietètics com ara la *lecitina de soja*, que és molt apta per rebaixar els nivells de colesterol i també per accelerar el metabolisme dels greixos. Aquesta lecitina vegetal de soja s'extreu de la sement de la soja polvoritzada.

La soja, que popularment alguns en diuen també «*pèsol xino*», se sol sembrar en rengleres i no tolera el fred. Per aquest motiu no es pot conrear a molts punts de la nostra Catalunya on, durant la tardor i l'hivern, només hom hi planta hortalisses que aguantin bé les temperatures baixes: cols, bròquils, faves, pèsols, espinacs, porros, lletugues i escarola que els pagesos situen en els racons arrecerats dels camps i les hortes on, en temps hivernal, hi toca una mica el sol.

Poc abans de la Segona Guerra Mundial, entorn del 1940, als camps dels Estats Units i al Brasil s'intensificà i s'estengué el conreu d'aquest llegum però, encara avui, la principal productora de soja és la immensa regió de la Manxúria xinesa. A l'article vinent us parlaré, si Déu vol, de les nombroses varietats de lletuga i d'escarola.

Gran extensió de conreu de soja.

GABRIEL SERRA I CENDRÓS

Guia de Solivella
Diputació de Tarragona, 2019,
275 pàg.

Aquesta guia ens dona una visió d'aquesta població de la comarca de la Conca de Barberà i que eclesiàsticament pertany a l'arquebisbat de Tarragona, des dels seus inicis fins avui. Situació geogràfica, població, fills il·lustres, monuments, equipaments socials, culturals i administratius, llocs d'interès turístic, itineraris culturals, entitats, etc. (Ramon Ribera)

ALINA BRONSKY

L'últim amor de Baba Dúnia
Editorial Les Hores, 2019, 136 pàg.

Baba Dúnia viu en un poblet de l'anomenada zona d'exclusió de Txernòbil, un poblet que ja no hauria d'existir. Mentre tothom a la resta del món es preocupa per l'origen de les fruites i les verdures que mengen i d'on venen els vents i els núvols que els envolten, ella, una dona gran i exinfermera, torna a casa per reconstruir la seva vida a la terra de ningú.

JOSEP LLIGADAS

Rut i Jonàs, la tendresa enfront dels integrismes
CPL, 2019, 101 pàg.

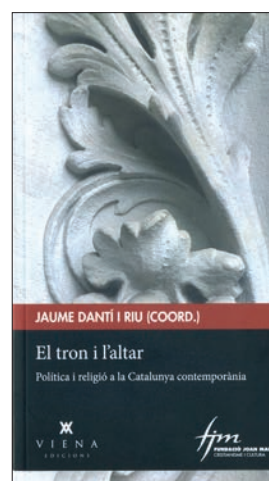
Aquests dos petits llibres són un bon antídoto contra el recel respecte de l'estranger o del qui no pensa com nosaltres, d'una oportuna actualitat en els temps que corren, quan en lloc de ponts entre les persones es basteixen murs. La dolcesa i determinació de Rut i la història del mal-humorat profeta Jonàs expressen bé una altra manera d'entendre les relacions humanes i l'amor de Déu.

JHUMPA LAHIRI

Donde me encuentro
Lumen, 2019, 134 pàg.

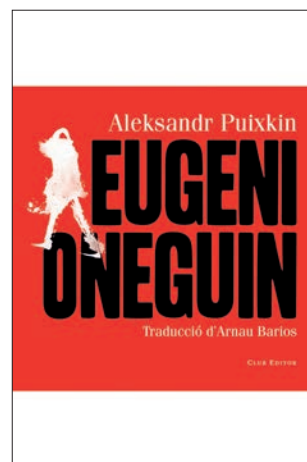
Una dona camina per una ciutat contemplant la seva soledat i la dels que l'envolten. En un moment determinat se sorprèn amb el diàleg accidentat d'un pare amb la seva filla o amb la silueta d'un pont al capvespre. *Donde me encuentro* segueix aquesta dona a través de les quatre estacions i deixa que cadascuna reveli una mica més qui és mentre ella endevina què és el que vol realment.

JAUME DANTÍ I RIU (Coord.)

El tron i l'altar
Política i religió a la Catalunya contemporània
Viena Edicions i FJM, 2019, 190 pàg.

D'ençà del segle XIX i fins als nostres dies, la religió ha tingut un paper molt rellevant en la història política de Catalunya. Aquest llibre presenta de manera rigorosa i amb voluntat divulgativa, els aspectes clau d'aquesta relació, cadascun tractat per un especialista en el tema.

ALEKSANDR PUIXKIN

Eugeni Oneguín
Club Editor, 2019, 231 pàg.

La primera gran novel·la russa és en vers. Venerada com l'obra mestra absoluta per tots els que vindran després —Dostoievski, Nabókov, Dovlàtov—, fora de Rússia se l'ha llegida poc, perquè el peu forçat de la rima i del metre n'han llastat la traducció. En català faltava qui desafies aquest obstacle i ara Club Editor en publica una acurada traducció a càrrec d'Arnau Barrios.

CRÍTICA TEATRAL

ANDREU SOTORRA

andresotorra@gmail.com

«Que l'espectacle continuï!»

Aquesta vegada, la pista del Circ Històric Raluy és com una gran plaça de poble on la caravana dels artistes arriba per fer-hi els seus números i, quan acaba, se'n va. L'espectacle, gestat en els últims mesos de vida de Carlos Raluy (Sant Adrià del Besòs, 1944 - Barcelona, 2019), estrenat en homenatge seu, just una setmana després de la seva mort, és presentat com un viatge en el temps, amb ressonàncies de l'època de la Belle Époque i del Modernisme.

Però a can Raluy tot és auster i familiar, gairebé com si fos un espectacle de microteatre al menjador de casa, i la parafernàlia es queda fora de la carpa per no destorbar l'essència de ser del gruix humà del circ Raluy. La nissaga s'estén des d'avis a pares i continua fins avui amb fills, nets i nebots. Tothom hi troba el seu paper des de la recep-

ció al bar dels carros de fusta o els assistents de pista. A *Un viatge en el temps*, com a mínim, des dels artistes més grans a la més petita, hi treballen mitja dotzena de Raluys. Però els números més espectaculars són d'artistes aliens a la família, tot i que alguns d'ells molt relacionats amb el Raluy, com el pallasso portuguès Sandro Roque que, si no fos perquè surt des del darrere de les bambolines, es diria que és un espontani del públic que s'ha posat a animar el personal en els intermedis.

El Raluy té números clàssics de pista que els més grans accepten com a inevitables i els més petits assimilen com una de les primeres experiències. Els seus espectacles són com un menú de fogons de cuina de casa, sense secrets, però de gourmet. Com el del pallasso august Francis «Billin» Raluy, amb una petita neboda, que ajusta el to poètic amb un número de músic ambulant que passa la gorra i que no arreplega ni quatre xavos, però finalment, quan ja se'n van, la petita reula i regala a una de les criatures del públic l'únic tresor que li queda: una nina de drap.

Com més temps passa, més evident es fa que als novíssims espectadors se'ls ha d'explicar com era el circ abans que entrés a la pantalla i s'hi desvirtués per sempre. I això només és possible si s'entra en el túnel d'un viatge en el temps, sota la consigna del mestre de pista: «Que l'espectacle continuï!»

© Circ Raluy Històric

La troupe del Circ Històric Raluy ha fet un homenatge al seu fundador, Carlos Raluy, mort una setmana abans d'estrenar l'espectacle d'hivern a Barcelona.

«UN VIATGE EN EL TEMPS»

ARTISTES: Jessy, Sandro Roque, Loreta Hantal, Ugo Togni, Willy Colombaioni, Saulo Roque, Francis «Billin» Raluy, Sandro Raluy, Enrico Robinson, entre altres.

Circ Històric Raluy
DIRECCIÓ: Francis Raluy
Port Vell, Barcelona.

Fins al 16 de febrer

AMB BON HUMOR

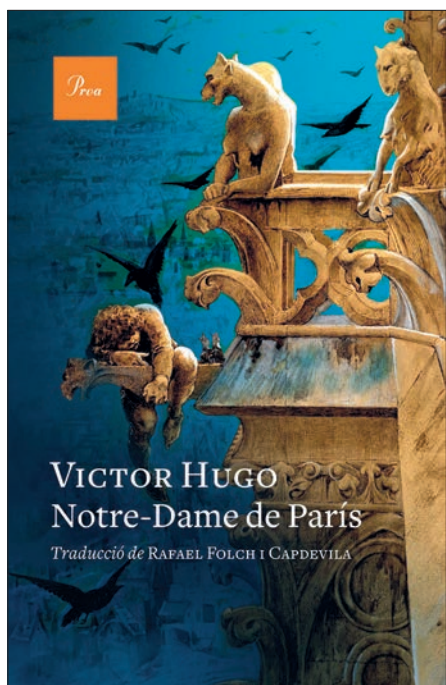

CRÍTICA LITERÀRIA

DAVID CLARET I PUYAL
Arquitecte i geògraf

La força de la literatura

VICTOR HUGO
Notre-Dame de Paris
Proa, 2019, 640 pàg.

El gran creador de l'església de Notre-Dame de París és Victor Hugo. No, no estem parlant de qui va projectar-ne la nau, va construir-ne els fonaments o va donar forma als elements decoratius. Parlem de qui va construir el mite; de qui, a través d'una novel·la (i d'un personatge en concret, Quasimodo), va crear el referent arquitectònic que aviat farà un any que es va cremar davant dels nostres nassos.

Ara ha sortit una nova edició en català de *Notre-Dame de París*, una novel·la i un assaig alhora que explica el París del segle XV als parisencs del XIX. Victor Hugo no només s'inventa una història de quatre segles enrere, sinó que també s'esplaia a l'hora de descriure l'escenari: tant l'església de Notre-Dame com el París que s'albirava aleshores des de les seves torres. I és aquí on la novel·la es torna assaig: en la crítica contundent a la pèrdua de patrimoni a París en general i a Notre-Dame en particular. «El temps és cec, l'home és estúpid.» «[París] ha guanyat en grandesa però ha perdut més en bellesa.» «Hi ha hagut individus en els dos segles darrers que s'han vestit amb el nom d'arquitectes.» Vet aquí tres apreciacions, sigui dit de passada, anteriors a l'obertura dels bulevards del París de Haussmann i anteriors també a la construcció de l'agulla de Viollet-le-Duc a Notre-Dame (que va desaparèixer, per cert, a l'incendi d'ara farà un any).

Sí, l'agulla que es va esfondrar a l'incendi no era gòtica. Només era de fa uns 150 anys. Per què ens va impactar tant, doncs, l'incendi d'aquesta església? Per què no calia haver-hi estat, ni ser francès ni parisenc, per sentir una pena i un vertigen sincer i pregon? Per un sentiment gregari, banal, incentivat pels mitjans de comunicació? O perquè, mentre vèiem l'església cremar, tots teníem al cap en Quasimodo? (I aquí tant és si ens referim al personatge original o a l'enèsima adaptació de qualsevol seqüela posterior en forma de pel·lícula, sèrie o conte.)

Si ens aterria que Notre-Dame s'esfondrés és perquè era nostra. I el responsable d'això, encara que no ho sabéssim, és Victor Hugo. Vet aquí la força de la literatura.

RAUXA

Viure en l'admiració

L'home es distingeix per la capacitat d'admirar-se. És d'aquí que neixen les preguntes més fonamentals sobre l'existència del món i de la humanitat, i aquest encadenament de reflexions ha fet possible en darrer terme el desenvolupament de les arts i les ciències. Els animals també tenen ulls, però davant d'un paisatge corprenedor, o d'una nit estelada, no es queden meravellats. Aquell sobresalt de l'ànima, alhora joïós i inquietant, que s'experimenta quan es contempla el món, és desconegut per la resta de les criatures. Sense la capacitat de meravellar-se per allò que ens depassa, d'estar oberts a deixar-nos impressionar per la creació on estem immersos, la nostra seria una existència estrictament biològica, incapaç de sostreure's al determinisme dels instints, els gens i les neurones.

Però l'home pot triar no exercir aquesta capacitat. Aleshores, ja no veu el món com un misteri admirable, sinó com una possessió adquirida de la qual té tot el dret a disposar per saciar el seu instint depredador. D'aquí que la consciència de preservar la natura sigui tan important. Qualsevol moviment ecologista, per contraposar-se realment a l'esperit destructor, hauria de partir sempre de la capacitat de meravellar-se. Sense el fonament de la dimensió contemplativa, la qüestió ecològica es converteix en una ideologia més. Serem capaços d'identificar la importància biològica d'un ecosistema concret, però d'aquest paisatge ens passarà desapercebut el més important: l'inexplicable misteri que ens deixa entreveure.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

HERMANA GLENDA

El **diumenge 19 de gener**, a les 18.00, concert de la Hermana Glenda a la parròquia de Santa Anna de Barcelona.

ESPAI D'INTERIORITAT F. PALAU

Del **dilluns 20 de gener al dimecres 22**, a les 19.00, taller sobre Dorothy Day amb Jorge Martínez (c/ Immaculada, 53 – Barcelona).

JORNADES CASTELLDAURA

El **dimarts 21 de gener i el dimecres 22**, a Premià de Dalt, jornades *Déu t'estima! L'anunci més gran als joves* (tel. 606 757 995).

TALLER D'ORACIÓ I VIDA (MÈTODE P. I. LARRAÑAGA)

El **dimecres 22 de gener**, a les 17.30, sessió informativa a la parròquia de Sant Pius X de Barcelona (c/ Cardenal Tedeschini, 52). Contacte: Gemma Casanovas, tel. 649 161 615.

AMICS DE SANT FRANCESC

El **dijous 23 de gener**, a les 20.00, pregària al convent dels franciscans de Barcelona (c/ Santaló, 80).

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

El **divendres 24 de gener**, a les 19.00, cinema *Green Book*; els **dijous del 6 al 27 de febrer**, a les 19.00, seminari *El personalisme comunitari i el post-humanisme: reptes tecnològics i humans* amb Albert Llorca i Sergi Mas (c/ Roger de Llúria, 13 – Barcelona).

LLIBRERIA PAULINES

El **dissabte 25 de gener**, a les 18.00, presentació de la nova revista *Biblia viva* amb José Ignacio Pedregosa, coordinador del Centre Bíblic Sant Pau i director de la revista, i Pedro Fraile, professor de Bíblia; eucaristia de la festa de la conversió de sant Pau, presidida pel P. Juan Molina. Llibreria Paulines, ronda Sant Pere, 19 – Barcelona.

BETÀNIA

El **diumenge 26 de gener**, a les 10.00, recés dirigit pel P. Francesc Sánchez, o.f.m.cap., a les Missioneres Germanes de Betània (c/ Bonavista, 37 – Cornellà de Llobregat).

ESGLÉSIA DE SANT GAJETÀ

El **diumenge 26 de gener**, a les 18.00, concert solidari amb l'Escola Musical 143 i el Cor EM 143 (c/ Consell de Cent, 293 – Barcelona).

CAFÈ TEOLÒGIC

El **diumenge 26 de gener**, a les 19.30, Cafè Teològic *Adoctrinament i escola* amb Ignasi Díaz (professor de Religió a escoles i instituts públics) a la basílica de la Concepció (c/ Aragó, 299 – Barcelona), www.parròquiaconcepciobcn.org/ca/adults/cafe_teologic.

Girona

ORDENACIÓ SACERDOTAL

El **diumenge 19 de gener**, a les 17.00, el bisbe Francesc Pardo ordena sacerdot Antoni Coll a la catedral de Girona.

Sant Feliu de Llobregat

UNITAT CRISTIANS

El **divendres 24 de gener**, a les 19.00, pregària ecumènica a la catedral de Sant Feliu de Llobregat amb la presència del bisbe Agustí Cortés i de representants de l'Església evangèlica, de l'ortodoxa i dels patriarcats de Sèrbia i Romania.

Tarragona

ELS PASTORETS

El **diumenge 19 de gener**, a les 17.00, representació dels Pastorets del Vendrell al Teatre Municipal Àngel Guimerà (c/ Sant Jordi, 9-13).

Terrassa

AJUDA A L'ESGLÉSIA NECESSITADA

El **dimarts 21 de gener**, a les 19.00, xerrada sobre *La llibertat religiosa avui al món* a la parròquia de Santa Maria de Rubí.

CATEDRAL

El **dissabte 25 de gener**, a les 17.00, Mons. Salvador Cristau presideix a la catedral de Terrassa la cloenda de la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians.

Tortosa

ECUMENISME

El **divendres 24 de gener**, a les 20.30, pregària ecumènica al saló parroquial de l'Ampolla.

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions

Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

/catalunyacristiana

@catcrist

catalunya_cristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*
Lingüista: *Montserrat Pibernat*

Col·laboradors d'aquesta setmana: *Pilarín Bayés, Joan Boronat, David Claret, Agustí Codinach, F. Diego, Antonio Gil, Jaume González Padrós, Joan Guiteras, Joan A. Mateo, Victòria Molins, Glòria Monés, J. J. Moreso, Francesc Nicolau, Roser Obradors, Joan Pallarès-Personat, Guillem Pursals, Quique, Ignasi Ricart, Josep Rius-Camps, Peio Sánchez, Lluís Serra, Leticia Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Xavier Victori, P-J Ynaraja*

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: *Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura*

Administració: *Isabel Giral (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)*

Autoedició i compaginació: *Carlos Aguado*

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.*
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

ROSA MARÍA JANÉ CHUECA

Recentment ha visitat Barcelona el bisbe veneçolà d'Acarigua-Araure, Mons. Juan Carlos Bravo, per presentar la campanya d'Ajuda a l'Església Necessitada (AEN) *Jo amb tu, Veneçuela*. Aquesta campanya respon a la crida de l'Església veneçolana per aconseguir ajuda d'emergència (suport a menjadors socials, finançament de pous d'aigua i generadors elèctrics) i pastoral (manteniment de més de 1.200 sacerdots i religiosos, formació de seminaristes i de laics compromesos).

Com afronta la situació l'Església?

Aquesta crisi ens ha ajudat molt a mirar l'altre perquè potser, com a Església, érem molt indiferents davant de moltes realitats a la vida i aquesta crisi ens ha servit per adonar-nos que la nostra opció per Jesús no ens deixa indiferents davant dels altres. Aquesta crisi ha reafirmat i reforça la nostra opció per Jesús, per l'Evangeli, per construir el Regne de Déu, perquè la presència del Regne en la germanor, en l'encontre, en l'amor, en la solidaritat, és el que ha de fer-se real en aquests moments i en aquestes circumstàncies de la història de Veneçuela.

I s'està fent realitat?

És molt important constatar que la solidaritat no s'ha perdut, ni tampoc la familiaritat, l'alegria, ni el sentit de l'humor. Això és el que ens ajuda a tirar endavant en aquesta situació. La gent està pitjor, però entén que l'única cosa que es multiplica és el que s'ofereix. Compartir i el desprendiment és el que ens ajuda que puguem subsistir i que puguem ajudar d'altres. L'Església obre les seves portes a qualsevol persona que té necessitat, obre el seu cor, obre casa seva, i fa el millor que pot per a tothom.

Per a vostè no deu ser gens fàcil, com a pastor, veure tant sofriment.

Soc bisbe del clergat, dels religiosos, dels laics... Però també soc pastor de les ovelles que no perta-

Mons. Juan Carlos Bravo, bisbe d'Acarigua-Araure (Veneçuela)

«Aquesta crisi reforça la nostra opció per Jesús»

nyen a aquesta cleda. I he d'arribar específicament a les perifèries. Ens hem hagut de moure de la nostra zona de confort, hem hagut de saber sortir de la nostra mentalitat per arribar a les perifèries, sortir a l'encontre dels més allunyats, dels més pobres i necessitats.

I sortir a l'encontre amb una paraula d'esperança, suposo...

Per a mi, el que és fonamental és que l'esperança no rau a donar menjar o en un canvi polític o econòmic. L'esperança no la baso en el fet que hi hagi més bona salut... tot i que també vull tot això!, perquè soc el primer que espera un retrobament de les famílies, que els infants siguin atesos amb la dignitat que es mereixen, que l'Estat pugui generar bones polítiques... si jo hi posés la meva esperança seria el més infeliç i els més frustrat de tots els ho-

mes, perquè realment no són canvis fàcils. La meva esperança rau en Jesús i la meva opció és Jesucrist, l'Evangeli i el Regne. En la persona de Jesús podem trobar una raó per continuar esperant, per saber que la nostra situació és passatgera. És una esperança transcendent perquè no acaba amb un canvi polític, social, cultural, emocional... sinó que l'esperança sempre apuntarà a una cosa més gran, al Regne. I els signes de la presència del Regne els descobrim en aquesta realitat veneçolana: som capaços de compartir, de desprendre'ns, d'acollir-nos... sense tenir res. Aquesta esperança ens porta a construir un món més humà, més just i més fraterno no per a nosaltres, sinó per als que han de venir. L'esperança cristiana no defrauda mai perquè està posada en el Senyor.

LES RESTES
DE MENJAR,
VEGETALS,
TAPS DE SURO...
QUE LLENCE AL GRIS,
NO VAN AL GRIS.

→ VAN AL MARRÓ

Restes
de menjar

Papers
de cuina bruts

Restes vegetals

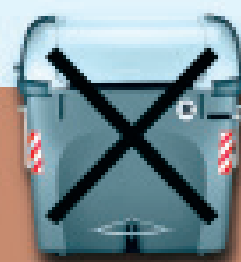
Infusions

Taps de suro

Semadures

Ciutadania, empreses, institucions.
Reciclem bé. Separem bé.